

**UNIVERSITATEA DE ȘTIINȚE AGRICOLE ȘI MEDICINĂ
VETERINARĂ „ION IONESCU DE LA BRAD” IAȘI
FACULTATEA DE AGRICULTURĂ
DOMENIUL DE DOCTORAT: AGRONOMIE
Specializarea: *Management și marketing în agricultură***

Drd. Popa E. Cosmin Ionuț

REZUMAT AL TEZEI DE DOCTORAT

**IMPACTUL APLICĂRII CADRULUI INSTITUȚIONAL
COMUNITAR ASUPRA PERFORMANȚEI ECONOMICE
A EXPLOATAȚIILOR AGRICOLE DIN AREALUL
PODIȘUL COVURLUI**

**CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:
*Prof. univ. dr. Ionel BOSTAN***

**UNIVERSITY AGRICULTURAL SCIENCES AND
VETERINARY MEDICINE „ION IONESCU DE LA BRAD” IAȘI
FACULTY OF AGRICULTURE
DOCTORAL DOMAIN: AGRONOMY
*Specialization: Management and marketing in agriculture***

Drd. Popa E. Cosmin Ionuț

ABSTRACT OF DOCTORAL THESIS

**THE IMPACT OF APPLYING THE COMMUNITY
INSTITUTIONAL FRAMEWORK ON THE ECONOMIC
PERFORMANCE OF AGRICULTURAL EXPLOITATIONS
FROM THE AREA OF COVURLUI PLATEAU**

**SCIENTIFIC SUPERVISOR:
*PhD. Univ. Prof. Ionel BOSTAN***

„Sila muncii au resimțit-o la noi mai toate categoriile sociale...Trecerea de la orientalismul leneș la cerința de activitate a regimului nou a fost prea repede. Lipsa de adaptare la munca metodică, precisă și continuă se vede la toți. De aici neprevăderea, ușurința și improvizația în toate acțiunile noastre... țărani noștri, chiar cei mai harnici, nu seamănă încă cu cei din apus. Sunt mai iuși la minte și prind mai repede învățăturile noi, dar nu stăruiesc mult în deprinderile căpătate. Nu le place nici munca migăloasă și îngrijită...

Civilizația începe atunci când se introduce metrul, adică precizia și obiectivitatea... Inițiativa și spiritul de întreprindere, caracteristice popoarelor apusene, sunt înlocuite la noi cu rutina”

Costantin Garoflid, 1907

agronom și economist, moșier, fost ministru al agriculturii în patru guverne, autorul principal al legilor reformei agrare de după Primul Război Mondial

Cuprins

REZUMAT	5
LISTA ACRONIMELOR UTILIZATE	12
LISTA ANEXELOR	13
CONSIDERAȚII INTRODUCATIVE	17
1 CADRUL INSTITUȚIONAL COMUNITAR AL AGRICULTURII EUROPENE	20
1.1 NECESITATEA ȘI IMPORTANȚA POLITICII AGRICOLE COMUNE	20
1.2 EVOLUȚIA REGLEMENTĂRIILOR PRIVIND POLITICA AGRICOLĂ COMUNĂ	22
1.2.1 <i>Perioada de formare (Stressa)</i>	22
1.2.2 <i>Perioada maratoanelor și crizelor</i>	24
1.2.3 <i>Planul Mansholt</i>	26
1.2.4 <i>Creșterea provocărilor</i>	27
1.2.5 <i>Reforma Mc Sharry</i>	28
1.2.6 <i>Agenda 2000</i>	29
1.2.7 <i>Reforma PAC din 2003</i>	30
1.3 TENDINȚE ACTUALE ÎN REFORMAREA PAC	30
1.4 REZULTATELE APLICĂRII PAC ASUPRA PERFORMANȚEI ECONOMICE A AGRICULTURII EUROPENE	35
1.5 COSTURILE PAC	38
1.6 PROVOCĂRILE ACTUALE ALE PAC	38
1.6.1 <i>Extinderea repetată a UE</i>	39
1.6.2 <i>Schimbările climatice</i>	39
1.6.3 <i>Criza economică globală</i>	41
2 PERFORMANȚELE AGRICULTURII ROMÂNEȘTI ÎN EPOCA MODERNĂ	44
2.1 PERFORMANȚELE AGRICULTURII ROMÂNEȘTI ÎNAINTEA CELUI DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL	44
2.2 EVOLUȚIA AGRICULTURII ÎN ROMÂNIA ÎN PERIOADA COMUNISTĂ	49
2.3 SITUAȚIA AGRICULTURII ROMÂNEȘTI ÎNAINTEA ADERĂRII LA U.E.	51
2.3.1 <i>Considerații generale</i>	51
2.3.2 <i>Performanța principalelor sectoare de activitate din agricultură</i>	53
3 PERFORMANȚA ECONOMICĂ A EXPLOATAȚIILOR AGRICOLE DIN AREALUL PODIȘULUI COVURLUI, SUB IMPACTUL PAC	59
3.1 NECESITATEA ABORDĂRII ACTIVITĂȚII AGRICOLE DIN PODIȘULUI COVURLUI PRIN PRISMA PERFORMANȚEI ECONOMICE LA NIVEL DE EXPLOATAȚIE	59
3.2 ABORDĂRI CONCEPTUALE PRIVIND NOȚIUNEA DE “PERFORMANȚĂ ECONOMICĂ” ȘI METODE DE DETERMINARE	60
3.2.1 <i>Conceptele de eficiență și rentabilitate economică</i>	60
3.2.2 <i>Eficiența economică a proiectelor de investiții</i>	72
3.3 ETAPELE ANALIZEI PERFORMANȚEI ECONOMICE A EXPLOATAȚIILOR AGRICOLE DIN PODIȘUL COVURLUI ȘI METODOLOGIA DE STUDIU	78
3.4 CARACTERISTICILE GENERALE ALE REGIUNII STUDIATE - PODIȘUL COVURLUI	83
3.4.1 <i>Delimitare și caracteristici geografice</i>	83
3.4.2 <i>Geneză</i>	84
3.4.3 <i>Alcătuire petrografică și morfologie</i>	84
3.4.4 <i>Clima</i>	85
3.4.5 <i>Vegetația și fauna</i>	85
3.4.6 <i>Componenta demografică și de habitat</i>	86
3.4.7 <i>Potențialul economic al arealului</i>	87
3.5 PERFORMANȚA ECONOMICĂ A EXPLOATAȚIILOR AGRICOLE REPREZENTATIVE, DIN ZONA PODIȘUL COVURLUI	91
3.5.1 <i>Sistemul de organizare a exploatațiilor</i>	91
3.5.2 <i>Descrierea tehnologiilor aplicate</i>	91

3.5.3	<i>Evoluția veniturilor realizate</i>	92
3.5.4	<i>Evoluția cheltuielilor</i>	95
3.5.5	<i>Rezultatul exploataării</i>	97
3.5.6	<i>Activitatea financiară</i>	99
3.5.7	<i>Situația patrimoniului</i>	99
3.5.8	<i>Profit și rate ale rentabilității</i>	100
3.5.9	<i>Echilibru financiar</i>	102
3.5.10	<i>Percepția fermierilor asupra schimbărilor din activitatea lor, determinate de integrarea în UE</i>	103
4	IMPORTANȚA APLICAȚIILOR INFORMATICE ÎN MANAGEMENTUL EXPLOATAȚIILOR AGRICOLE	106
4.1	GRADUL DE UTILIZARE A APLICAȚIILOR INFORMATICE ÎN AGRICULTURĂ.	110
4.2	AVANTAJELE UTILIZĂRII APLICAȚIILOR INFORMATICE ÎN AGRICULTURĂ	114
4.3	REALIZĂRI ÎN DOMENIU APLICAȚIILOR INFORMATICE NECESARE MANAGEMENTULUI EXPLOATAȚIEI, LA NIVEL INTERNAȚIONAL ȘI NAȚIONAL.	115
4.4	REALIZAREA APLICAȚIILOR INFORMATICE CU SPECIFIC AGRICOL	119
4.4.1	<i>Principiile specifice realizării aplicațiilor informatice</i>	119
4.4.2	<i>Fazele realizării unei aplicații software</i>	121
4.5	TENDINȚE ACTUALE ÎN DEZVOLTAREA APLICAȚIILOR	125
4.6	DOCUMENTAȚIA APLICAȚIILOR SOFTWARE	126
4.7	IMPLICAȚIILE JURIDICE ALE REALIZĂRII APLICAȚIILOR SOFTWARE	127
4.8	PARTICULARITĂȚI ALE REALIZĂRII APLICAȚIILOR INFORMATICE CU PROFIL AGRICOL LA NIVELUL ȚĂRII NOASTRE.	128
5	AGRISOFT-PLAN INSTRUMENT MODERN ÎN SPRIJINUL MANAGEMENTULUI EXPLOATAȚIEI AGRICOLE	133
5.1	NECESITATEA PLANIFICĂRII ACTIVITĂȚILOR ÎN AGRICULTURĂ	133
5.2	PREZENTARE GENERALĂ A APLICAȚIEI PENTRU COMPUTER AGRISOFT-PLAN	134
5.2.1	<i>Scop și funcții</i>	134
5.2.2	<i>Denumirea</i>	135
5.2.3	<i>Beneficiari și utilitate</i>	135
5.2.4	<i>Noutatea abordării științifice</i>	136
5.2.5	<i>Logica și structura aplicației</i>	137
5.2.6	<i>Principii de introducere, vizualizare, salvare, modificare și ștergere a datelor.</i>	139
5.2.7	<i>Alte comenzi și funcții utilizate în cadrul aplicației</i>	141
5.2.8	<i>Structura Meniului</i>	143
5.2.9	<i>Prezentarea modului de funcționare a aplicației</i>	148
5.2.10	<i>Tipuri de rezultate-rapoarte generate</i>	174
	CONCLUZII	176
	ANEXE	200
	BIBLIOGRAFIE	268

List of contents

ABSTRACT	5
LIST OF ACRONYMS	12
LISTA OF ANNEXES	13
INTRODUCTION	17
1 THE COMMON INSTITUTIONAL FRAMEWORK OF EUROPEAN AGRICULTURE	20
1.1 THE NECESSITY AND THE IMPORTANCE OF COMMUN AGRICULTURAL POLICY	20
1.2 THE EVOLUTION OF REGULATIONS CONCERNING CAP	22
1.2.1 <i>Initial perriod of CAP (Stressa)</i>	22
1.2.2 <i>Marathons and crisis' period</i>	24
1.2.3 <i>Mansholt Plan</i>	26
1.2.4 <i>Challenges' rising</i>	27
1.2.5 <i>Mc Sharry reform</i>	28
1.2.6 <i>2000 Agenda</i>	29
1.2.7 <i>2003 CAP Reform</i>	30
1.3 ACTUAL TENDENCIES IN REFORMING CAP	30
1.4 THE RESULTS OF CAP APPLICATION ON ECONOMIC PERFORMANCE OF EUROPEAN AGRICULTURE	35
1.5 CAP COSTS	38
1.6 CURRENT CHALLENGES OF CAP	38
1.6.1 <i>Repeated enlargement of EU</i>	39
1.6.2 <i>Climate change</i>	39
1.6.3 <i>The world economic crisis</i>	41
2 THE PERFORMANCE OF ROMANIAN AGRICULTURE IN THE MODERN AGE	44
2.1 THE PERFORMANCE OF ROMANIAN AGRICULTURE BEFORE THE WORLD WAR	44
2.2 THE EVOLUTION OF ROMANIAN AGRICULTURE IN COMMUNISM	49
2.3 SITUATION OF THE AGRICULTURE BEFORE ROMANIAN INTEGRATION IN EU	51
2.3.1 <i>Generalities</i>	51
2.3.2 <i>The performance of most important agriculture's sectors</i>	53
3 THE ECONOMIC PERFORMANCE OF AGRICULTURAL EXPLOITATIONS FROM COVURLUI PLATEAU UNDER THE CAP INFLUENCE	59
3.1 THE NECESSITY OF APPROACHING THE ECONOMIC PERFORMANCE AT AN EXPLOITATION LEVEL	59
3.2 THE CONCEPTS OF "ECONOMIC PERFORMANCE" AND METHODS USED TO MEASURE IT	60
3.2.1 <i>The concepts of "efficiency" and "economic performance"</i>	60
3.2.2 <i>Economic efficiency of investment projects</i>	72
3.3 THE PHASES OF ANALYSING ECONOMIC PERFORMANCE OF AGRICULTURAL EXPLOITATIONS FROM COVURLUI PLATEAU AND METHODS USED TO CONDUCT THIS STUDY	78
3.4 GENERAL DESCRIPTION OF THE STUDIED AREA	83
3.4.1 <i>Localization and geographic description</i>	83
3.4.2 <i>Soil formation</i>	84
3.4.3 <i>Petrography and morphology</i>	84
3.4.4 <i>Climate</i>	85
3.4.5 <i>Wildlife</i>	85
3.4.6 <i>Demographic situation</i>	86
3.4.7 <i>Economic potential of the area</i>	87
3.5 ECONOMIC PERFORMANCE OF THE REPRESENTATIVE EXPLOITATIONS FROM PLATEAU COVULUI AREA	91
3.5.1 <i>System of organization</i>	91
3.5.2 <i>Applied technologies</i>	91

3.5.3	<i>Incomes analyse</i>	92
3.5.4	<i>Expenses analyse</i>	95
3.5.5	<i>The operating profit</i>	97
3.5.6	<i>Financial activity</i>	99
3.5.7	<i>Assets analyse</i>	99
3.5.8	<i>Profit and profitability ratios</i>	100
3.5.9	<i>Financial ratios</i>	102
3.5.10	<i>Farmers' opinions about consequences of the Romanian integration in EU</i>	103
4	COMPUTER APPLICATIONS – MODERN TOOLS OF AGRICULTURAL EXPLOITATIONS' MANAGEMENT AND THEIR ANALYZE	106
4.1	THE COMPUTER APPLICATION USAGE IN FARMS	110
4.2	THE ADVANTAGES OF COMPUTER APPLICATION USAGE IN AGRICULTURE	114
4.3	THE MOST COMMON COMPUTER APPLICATIONS USED AT A NATIONAL AND INTERNATIONAL LEVEL	115
4.4	CREATING SOFTWARES FOR AGRICULTURE	119
4.4.1	<i>The principles of creating software for agriculture</i>	119
4.4.2	<i>The stages of creating software for farms</i>	121
4.5	THE ACTUAL TENDENCIES IN COMPUTER APPLICATION'S DEVELOPMENT	125
4.6	THE SOFTWARE DOCUMENTATION	126
4.7	JURIDICAL IMPLICATIONS OF SOFTWARE DEVELOPMENT	127
4.8	PARTICULARITIES OF SOFTWARE DEVELOPMENT FOR AGRICULTURE IN OUR COUNTRY	128
5	AGRISOFT-PLAN, A MODERN TOOL FOR FARM MANAGEMENT	133
5.1	THE IMPORTANCE OF PANNING IN AGRICULTURAL ACTIVITIES	133
5.2	DESCRIPTION OF AGRISOFT-PLAN	134
5.2.1	<i>Mission and functions</i>	134
5.2.2	<i>Significance of the name</i>	135
5.2.3	<i>Beneficiaries and utility</i>	135
5.2.4	<i>The originality of approaching</i>	136
5.2.5	<i>The structure and coherency of the application</i>	137
5.2.6	<i>Explanations about how to introduce, see, save, modify and delete data</i>	139
5.2.7	<i>Others controls and functions of the computer application</i>	141
5.2.8	<i>Menu structure</i>	143
5.2.9	<i>Functionality of AGRISOFT-PLAN</i>	148
5.2.10	<i>Types of generated reports</i>	174
	CONCLUSIONS	176
	ANNEXES	200
	BIBLIOGRAPHY	268

Considerații introductive

Actualitatea temei investigate

În condițiile noi create prin trecerea la economia de piață și aderarea României la Uniunea Europeană, în care exploatațiile agricole dispun de autonomie managerială, de competențe decizionale în variate direcții, analiza retrospectivă și prospectivă a situației economico-financiare a exploatațiilor agricole este un instrument absolut necesar pentru a înțelege cauzele și forțele care acționează și induc evoluții în sistemul agrar al țării noastre, la nivel de ramură și la nivel de exploatație.

Politicile agricole oricât de bune ar fi nu pot da rezultate în lipsa existenței unor beneficiari capabili să le înțeleagă și să le valorifice conținutul. Resursele alocate vor fi risipite și sărăcia și dependența de ajutoarele „providențiale” se vor perpetua și generaliza și vor lua locul prosperității, dacă nu sunt identificate motivațiile și forțele comportamentale la nivelul exploatației și ale sistemului agricol în general.

De aceea, mai ales odată cu oportunitățile și provocările create de aderarea României la Uniunea Europeană, analiza eficienței proceselor de producție din agricultură s-a intensificat, reprezentând o temă de mare interes pentru mediu academic, în încercarea de a pune în valoare potențialul agricol deosebit al țării noastre, aflat într-o paradoxală discrepanță cu calitatea vieții locuitorilor mediului rural.

Dacă studierea agriculturii ca ramură a economiei naționale poate duce la formularea unor concluzii și recomandări mai greu de pus în practică, fiind dependente de factori precum contextul politic, existența unor surse de finanțate, constrângerile cadrului juridic european, etc., abordarea performanței agricole la nivel de exploatație poate avea ca rezultat găsirea unor soluții de aplicabilitate imediată, capabile să amelioreze substanțial performanța economico-financiară a unităților agricole care le adoptă.

Scopul și obiectivele cercetărilor

Fiind profund legat ca origini și profesie de activitatea agricolă, realizarea acestui studiu a reprezentat pentru mine o datorie sufletească, în speranța că voi putea contribui la îmbunătățirea calității vieții persoanelor care își dedică timpul și sufletul lor animalelor, plantelor, mediului sau într-un cuvânt naturii.

De aceea am finalizat acest demers cu o soluție concretă, care ia forma unei aplicații informatice (AGRISOFT-PLAN), un mijloc modern, cu o încărcătură practică și educativă

substanțială, care să vină în sprijinul procesului de management al fermelor agricole.

Studiul prezentat sub forma acestei teze reprezintă un demers realizat cu metode științifice centrat pe două obiective majore.

Primul îl reprezintă analiza performanței exploatațiilor agricole din arealul Podișul Covurluiului (una dintre cele mai sărace zone din Europa¹) în contextul constrângerilor și oportunităților generate de procesul de armonizare a agriculturii României cu prevederile Politicii Agricole Comune.

Al doilea obiectiv îl reprezintă găsirea unor soluții (instrumente, metode) cu aplicare concretă, în sprijinul procesului managerial la nivelul exploatațiilor agricole, care se conturează ca cel mai important factor în determinarea performanței economico-financiare la nivel de exploatație.

Activitatea de cercetare desfășurată pentru atingerea obiectivelor propuse s-a focalizat pe 5 arii tematice, rezultatele obținute pentru fiecare dintre acestea fiind prezentate în cadrul tezei în 5 capitole.

Obiectul investigațiilor îl constituie evoluția performanței economice a exploatațiilor agricole din zona Podișul Covurlui și cauzele determinante ale acesteia.

Fundamentarea teoretică și metodologică a cercetărilor. Drept fundament teoretic al prezentei teze au servit lucrările unor specialiști renumiți în domeniile de cercetare aflate la intersecția științelor economice cu cele agricole dar și studii și comunicate ale instituțiilor publice de profil din țară și străinătate, prezentate în *Bibliografie*.

Pentru atingerea obiectivelor propuse în teză s-au aplicat un șir de metode ale cercetării științifice, precum cea dialectică, de analiză, de grupare statistică, metoda comparației, clasificarea și abstractizarea, sondarea opiniilor, reprezentarea grafică, metode de modelare economică, etc.

Acestora se adaugă contactul nemijlocit al autorului cu subiectul de studiu și mediul agricol al zonei. În calitate de Project manager în cadrul firmei private de consultanță pentru afaceri și proiecte de investiție în agricultură SC Project Center SRL, am stabilit pe parcursul a 5 ani (începând cu 2004) numeroase contacte profesionale cu conducătorii exploatațiilor agricole din zonă. Activitatea de consultanță și proiectare s-a materializat în realizarea a 68 de proiecte de investiții în agricultură cu fonduri nerambursabile în valoare de circa 3 milioane de euro, care

¹ Eurostat regional yearbook 2009, EUROSTAT, pag 51 și Anuarul statistic al României pe anul 2007 (Veniturile, cheltuielile și consumul populației), INS pag 45

mi-au permis o cunoaștere intimă a exploatațiilor agricole și a efectelor Politicii Agricole Comune la nivel regional.

Noutatea științifică a rezultatelor obținute

Caracterul special al lucrării rezidă din faptul că nu se încheie după formularea concluziilor specifice situației analizate ci vine cu o soluție în sprijinul managerilor exploatațiilor agricole: o aplicație pentru computer (AGRISOFT-PLAN) destinată realizării unor previziuni de natură tehnico-economică, dar și ținerii unei evidențe complexe, la nivelul exploatațiilor agricole din sectorul vegetal și zootehnic.

Pe lângă flexibilitatea, simplitatea utilizării și pragmatismul abordării, aplicația are un pronunțat caracter educativ, prin ilustrarea sistemică a modului de organizare a procesului de producție și mai ales prin îndreptarea preocupărilor utilizatorilor către descoperirea și îmbunătățirea performanțelor economice ale activității lor.

Aprobarea rezultatelor

Rezultatele cercetărilor științifice au fost publicate în 4 articole științifice, au fost discutate cu conducătorii exploatațiilor agricole cuprinse în eșantionul de studiu și cu specialiștii din cadrul catedrei de specialitate sub îndrumarea căroră s-a realizat acest studiu.

Aplicația AGRISOFT-PLAN este în curs de testare finală în 4 ferme și în cadrul a două birouri de consultanță agricolă, pentru a descoperi noi posibilități de a o îmbunătăți înaintea distribuirii comerciale.

Rezumat

În condițiile noi create prin trecerea la economia de piață și aderarea României la Uniunea Europeană, în care exploatațiile agricole dispun de autonomie managerială, de competențe decizionale în variate direcții, analiza retrospectivă și prospectivă a situației economico-financiare a exploatațiilor agricole este un instrument absolut necesar pentru a înțelege cauzele și forțele care acționează și induc evoluții în sistemul agrar al țării noastre, la nivel de ramură și la nivel de exploatație.

Politicile agricole oricât de bune ar fi nu pot da rezultate în lipsa existenței unor beneficiari capabili să le înțeleagă și să le valorifice conținutul. Resursele alocate vor fi risipite și sărăcia și dependența de ajutoarele „providențiale” se vor perpetua și generaliza și vor lua locul prosperității, dacă nu sunt identificate motivațiile și forțele comportamentale la nivelul exploatației și ale sistemului agricol în general.

Dacă studierea agriculturii ca ramură a economiei naționale poate duce la formularea unor concluzii și recomandări mai greu de pus în practică, fiind dependente de factori precum contextul politic, existența unor surse de finanțate, constrângerile cadrului juridic european, etc, abordarea performanței agricole la nivel de exploatație, poate avea ca rezultat găsirea unor soluții de aplicabilitate imediată, capabile să amelioreze substanțial performanța economico-financiară a unităților agricole care le adoptă.

Acest studiu reprezintă un demers realizat cu metode științifice centrat pe două obiective majore.

Primul îl reprezintă analiza performanței exploatațiilor agricole din arealul Podișul Covurluiului (una dintre cele mai sărace zone din Europa²) în contextul constrângerilor și oportunităților generate de procesul de armonizare a agriculturii României cu prevederile Politicii Agricole Comune.

Al doilea obiectiv îl reprezintă găsirea unor soluții (instrumente, metode) cu aplicare concretă, în sprijinul procesului managerial la nivelul exploatațiilor agricole, care se conturează ca cel mai important factor în determinarea performanței economico-financiare la nivel de exploatație.

Activitatea de cercetare desfășurată pentru atingerea obiectivelor propuse s-a focalizat pe 5 arii tematice, rezultatele obținute pentru fiecare dintre acestea fiind prezentate în

² Eurostat regional yearbook 2009, EUROSTAT, pag 51 și Anuarul statistic al României pe anul 2007 (Veniturile, cheltuielile și consumul populației), INS pag 45

cadrul tezei în 5 capitole.

Primele 4 capitole reflectă stadiul cunoașterii la nivel național și internațional în domeniul temei abordate. Ultimul capitol (descrierea aplicației pentru computer AGRISOFT-PLAN) are darul de a sintetiza într-o formulă originală cu un pronunțat caracter aplicativ, recomandările și soluția autorului privind modalitatea de îmbunătățire a managementului la nivelul fiecărei exploatații. Prin distribuirea softului la nivel național, se creează premisele ca viziunea autorului și soluția propusă să aibă un impact semnificativ asupra ariei de studiu.

Capitolul 1 – *Cadrul instituțional comunitar al agriculturii europene* este destinat prezentării evoluției Politicii Agricole Comune și a principalelor sale consecințe asupra sistemului agricol la nivelul continentului. Sensul abordării acestei probleme este conturarea unui cadru de referință pentru analiza performanței exploatațiilor agricole din arealul Podișului Covurlui.

În prima parte a acestuia sunt prezentate contextul apariției PAC și importanța acestei politici la nivelul preocupărilor europene. Studiul continuă cu o descriere a evoluției reglementărilor privind Politica Agricolă Comună și prezentarea tendințelor actuale în reformarea PAC.

O altă preocupare importantă a autorului în cadrul acestui capitol a fost de a identifica eficiența aplicării PAC prin prisma rezultatelor economice raportate la costurile sale.

În finalul capitolului sunt analizate cele mai importante provocări actuale ale PAC: extinderea repetată a UE, schimbările climatice globale și criza economică globală.

Capitolul 2 - *Performanțele agriculturii românești în Epoca modernă* surprinde dintr-o perspectivă comparativă performanțele agriculturii românești în Epoca modernă în raport cu cea din vestul Europei. Analiza este structurată pe 3 subdiviziuni raportată la 3 perioade istorice importante, fiind abordate: performanța agriculturii românești înaintea celui de-al doilea Război Mondial, evoluția agriculturii în România în perioada comunistă, cea mai cuprinzătoare secțiune fiind dedicată situației agriculturii românești înaintea aderării la U.E.

Ultima secțiune, cuprinzând o radiografie a performanței principalelor sectoare agricole la nivel național este de natură a oferi indicii și date esențiale privind performanța exploatațiilor agricole la nivelul arealului studiat.

Capitolul 3 – *Performanța economică a exploatațiilor agricole din arealul Podișului Covurlui, sub impactul PAC*, este punctul central al preocupărilor sintetizând cele mai

importante idei despre tema de studiu a acestei teze.

În prima parte se realizează o abordare a conceptelor fundamentale care fac obiectul studiului: performanță economică, eficiență, rentabilitate și a metodelor științifice de măsurare a acestora. Este prezentată de asemenea necesitatea abordării la nivel de zonă și exploatare a performanței economice precum și etapele parcurse în determinarea performanței economice a fermelor din arealul Podișul Covurlui.

Subsecvent clarificării noțiunilor fundamentale și metodologiei de studiu aplicate sunt prezentate caracteristicile generale ale regiunii studiate: cadrul natural, componenta demografică și de habitat și situația economică la nivelul zonei, cu accent pe componenta agricolă.

A treia secțiune include descrierea performanței economice a exploatațiilor agricole reprezentative, din zona Podișului Covurluiului cu referire la sistemul de organizare a exploatațiilor, descrierea tehnologiilor aplicate și analiza pe larg a rezultatelor economico-financiare din activitatea agricolă, privite prin prisma influențelor și constrângerilor aplicării Politicii Agricole Comune. Pentru conturarea mai nuanțată a cauzelor și perspectivelor evoluției performanței sunt prezentate și percepțiile fermierilor asupra schimbărilor din activitatea lor determinate de integrarea în UE.

Capitolul 4 – *Aplicațiile informatice – instrumente moderne în analiza și managementul exploatațiilor agricole*, apare ca o urmare firească a concluziilor la investigațiile realizate în primele 3 capitole, care sugerează că aplicarea PAC în România este doar a premisă a desfășurării unei activități rentabile, dar performanța la nivelul fiecărei exploatații este în primul rând influențată de calitatea managementului fiecăreia dintre ele.

În prima parte se evidențiază importanța aplicațiilor informatice care sunt mijloace capabile să înlăture cele mai importante neajunsuri ale planificării eficiente prin metode convenționale.

Sunt abordate apoi problemele legate gradul de răspândire a utilizării programelor informatice în agricultură, cauzele generatoare a acestui comportament și sunt descrise principiile de funcționare ale celor mai cunoscute aplicații informatice la nivel național și internațional, urmate de prezentarea unor exemple ilustrative.

Următoarea secțiune a acestui capitol tratează etapele și principiile specifice realizării aplicațiilor informatice cu specific agricol, prin raportare la specificul agriculturii din țara noastră.

Capitolul 5 – *AGRISOFT-PLAN, instrument modern în sprijinul managementului exploatației agricole* sintetizează într-o manieră originală soluția găsită de autor de a veni în sprijinul procesului de management al conducătorilor de exploatații.

Capitolul debutează cu sublinierea importanței planificării activităților în agricultură.

În secțiunile următoare este prezentată aplicația sub aspectul scopului și funcțiilor sale, potențialii beneficiari, noutatea abordării științifice, prezentarea modului de funcționare a aplicației și a tipurilor de rezultate (rapoarte) generate.

Teza se încheie cu prezentarea concluziilor, a recomandărilor autorului și a bibliografiei consultate pentru realizarea demersului intelectual.

Abstract

In the new context created by market economy system and integration of Romania in European Union, in which agricultural exploitations have managerial autonomy and capacity to take decisions in a lot of directions, a retrospective and prospective analyse of economic and financial situation of agricultural exploitations is an absolutely imperative tool, for understanding causes and forces which operate and induce changes in the agricultural system of our country, at a economy branch level and at a farm level.

Despite of the good quality of agricultural policies, the results will not come, in the absence of capability of the beneficiaries to valorise their content. If the behaviour's motivations and forces aren't identified at exploitation and agricultural system's level, the allocated resources will be wasted and as a result the poverty and the dependence by providential subsidies will become permanent and extended, replacing the prosperity.

If the study of the agriculture as branch of national economy allows to formulate conclusions and recommendations more difficult to apply in practice, being dependent by factors like political context, existence of financing sources, constraint of juridical European framework, etc., the approaching of agricultural performance at a exploitation level may have as a result finding some solutions of immediately applications, capable to improving substantially economic and financial performance of agricultural units which adopt them.

This study represents a research realised with scientific methods, focused on two major objectives. The first one is represented by exploitations' economic performance analyse in Covurlui Plateau area (one of the poorest areas of Europe) in context of constrains and opportunities generated by the harmonization of the Romanian agriculture with the Common Agriculture Policy's measures.

The second is represented by the effort of finding some solutions, with a concrete application mark, in the benefit of the management process of the agricultural exploitation, which is outlined as the most important factor of economic and financial performance at a farm level.

The research activity which was necessary to achieve the proposed objectives was focused on 5 important areas, the results obtained for every of these, being presented in the 5 chapters of the thesis.

The first 4 of them reflect the level of knowledge at the national and international level about the studied theme. The last chapter (the description of computer application AGRISOFT-PLAN) has the scope to synthesise in an original manner, with a strong applicative pattern, the author's recommendation and solution, regarding the way of improving every exploitation system of management. Within the commercial distribution of the software to the national level, appear the premises that the view of the author and the proposed solution to have a significant impact on the studied domain.

Chapter 1 – Common institutional framework of European agriculture is dedicated to the presentation of Common Agricultural Policy evolution and its consequences on agricultural system of the continent. The scope of approaching this subject is the description of the frame of reference for analysing the economic performance of agricultural exploitation in Covurlui Plateau.

In the first part of this chapter are presented the reasons of CAP apparition and the importance of this policy at the level of European preoccupations. The study goes ahead with a description of the evolution of CAP and actual tendencies of CAP reformation. Another important preoccupation of the author in this chapter is to identify the efficiency of CAP application, analysing it from a results-costs perspective.

At the end of the chapter are analyzed the most important and actual challenges of CAP: EU enlargement, global climate change and the world economic crisis which has begun in 2008.

Chapter 2 – The performance of Romanian agriculture in The Modern Age cover from a comparative perspective the economic performance of the Romanian agriculture related to the West European situation. The analyze is structured on 3 subdivisions related to 3 historical periods: the period before the First World War, the Communist period, the most comprehensive section being dedicated to the actual period (1989-2006) named the Transition period.

The last section comprise a short description of the situation of the main agricultural sectors, viewed from a national perspective, capable to offer clues and essential data regarding the performance of the exploitations from studied area.

Chapter 3 – The economic performance of agricultural exploitations from Covurlui Plateau under the CAP influence is the central point of preoccupation, synthesizing the most important ideas about the studied subject.

In the first part are approached from a theoretically perspective the fundamental concepts of the studied theme, like: economic performance, efficiency, profitability and also the scientific

methods to measure them. Are presented also: the necessity of approaching the economic performance at an exploitation level and the covered stages to determine the economic performance from Covurlui Plateau area.

Subsequent to the clarification of the fundamental concepts and study's methodology are presented the major features of the studied zone: natural landscape, demographic situation and the economic development of the area, highlighting agricultural components.

The third section includes a description of economic performance of the representative exploitations from Plateau Covului area, comprising elements like: system of organization, applied technologies and a broad description of the economic results from agricultural activity of the farm. For a more nuanced view of causes and perspectives of evolution are presented also the farmers' opinions about their activity's changes determined by Romanian integration in EU.

Chapter 4 – Computer applications – modern tools of agricultural exploitations' management and their analyze, appears like a natural consequence to the conclusions of the first 3 chapters, which suggest that CAP is only a premise of develop a profitable activity, but the performance of every exploitation is first of all influenced by the quality of the its management.

In the first part is highlighting the importance of computer applications, tools which are capable to eliminate the most relevant disadvantages of an efficient planning with conventional methods.

Then are approached subjects related to the software usage in agriculture, the causes of this behavior and are described the function's principles of the most common computer applications used at a national and international level.

The next section of this chapter deals with the stages and the principles of creating software for agriculture, with a link to the specificity to the national agriculture.

Chapter 5 - AGRISOFT-PLAN, a modern tool for farm management, synthesize in a original manner the solution found by the author to help the exploitations' chiefs managing their business.

The chapter began underlining the importance of panning in agricultural activities. In the next sections the computer application is presented in terms of its scope, its functions, beneficiaries, the original elements, the functionality and types of generated reports.

The thesis finishes with the author's conclusions and recommendations and with the bibliography used in this intellectual tour.

Lista acronimelor utilizate / List of acronyms

ANCA	Agenția Națională de Consultanță Agricolă
APM	Agenția de protecție a mediului
AM	Autoritatea de Management
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
CE	Comisia Europeană
CNDR	Consiliul Național pentru Dezvoltare Regională
DADR	Direcția pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală
Regulation (EC)	Regulament european
EUR	Euro
FAO	Organizația pentru Alimentație și Agricultură a Națiunilor Unite
FEADR	Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
FEP	Fondul European pentru Pescuit
HG	Hotărâre a Guvernului
IACS	Sistemul Integrat de Administrare și Control
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
INS	Institutul Național de Statistică
IT	Tehnologia informației
MAPDR	Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale
MIE	Ministerul Integrării Europene
OUG	Ordonanță de Urgență a Guvernului
PAC	Politica Agricolă Comună
PIB	Produsul Intern Brut
PNADR	Planul Național pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală
RICA	Rețeaua de informații contabile agricole
SAPARD	Programul Special de Preaderare pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală
TI	Tehnologia Informațiilor
UE	Uniunea Europeană
UE 15	Uniunea Europeană până în mai 2004
UE 25	Uniunea Europeană (fără România și Bulgaria)
UE 27	Uniunea Europeană în prezent

Lista anexelor / List of annexes

Lista anexelor – List of annexes	
Anexa 1	<i>Bugetul provizoriu al Uniunii Europene, pentru anul 2010 / Draft European Union Budget, for 2010 year</i>
Anexa 2	<i>Bugetul Uniunii Europene în 2009 / 2009 European Union Budget</i>
Imagini din satelit / Satellite images	
Anexa 3	<i>România, Drăgușeni, Podișul Covurlui, imagine de la aprox. 500 m altitudine / Romania, Drăgușeni, Covurlui Plateau, around 200 m altitude image</i> <i>România, Pechea, Podișul Covurluiului, imagine de la aprox. 500 m altitudine / Romania, Pechea, Covurlui Plateau, around 200 m altitude image</i>
Anexa 4	<i>Federația Rusă, Podgomoye, apr. 5000 m altitudine / Russian Federation, Podgomoye, around 5000 m altitude image</i> <i>Franța, Bouchala, apr. 500 m altitudine / France, Bouchala, around 500 m altitude image</i>
Anexa 5	<i>Spania, Herrericos, apr. 500 m altitudine / Spain, Herrericos, around 500 m altitude image</i> <i>Turcia, Guneşli, apr. 500 m altitudine / Turkey, Guneşli, around 500 m altitude image</i>
Statistici economice și demografice la nivelul UE și a României / Economic and demographic statistics about UE and Romania	
Anexa 6	<i>Nivelul de pregătire și educație în agricultură / Training and education in Agriculture</i> <i>Densitatea populației (locuitori/km²) / Population density</i>
Anexa 7	<i>Dezvoltarea economică / Economic development</i> <i>PIB în procente / cap de locuitor (EU 27 = 100) / GDP in pps/capita (EU 27=100)</i>
Anexa 8	<i>Populația ocupată în agricultură ca % din totalul populației ocupate – 2007/ Population working in agriculture in %, related to the total population – 2007 year</i> <i>Suprafața medie a unei exploatații agricole 2005 (ha) / Average agricultural exploitation size in 2005 (ha)</i>
Anexa 9	<i>Suprafața agricolă utilizată în funcție de mărimea exploatației / Agricultural surface used, related to the size of the exploitations in Romania</i> <i>Total sume PAC alocate României între 2007-2013 (miliarde euro) / Total amount of CAP funds, allocated to Romania between 2007-2013</i>
Răspunsuri la chestionar / Questionnaire answers	
Anexa 10	<i>Evoluția mărimii exploatației între 2004-2005 și 2009</i> <i>Farm size evolution between 2004-2005 and 2009</i> <i>Diversificarea activităților exploatației ca urmare a obținerii fondurilor europene</i>

	<i>Diversification of activities in farms as a result of the receiving European funds</i>
Anexa 11	<i>Schimbările în structura culturilor și a raselor de animale crescute în fermă ca urmare a obținerii fondurilor europene</i> <i>Changes in crop structure and species of animals bred in farm as a result of the receiving European funds</i> <i>Evoluția mărimii parcelelor de teren ca urmare a integrării României în UE</i> <i>Evolution of the size of the exploited parcels as a result of Romanian integration in EU</i>
Anexa 12	<i>The importance of Romanian integration in EU, in the process of bringing together the parcels</i> <i>Importanța aderării în procesul comasării parcelelor</i> <i>Improving work conditions as a result of Romanian integration in EU</i> <i>Îmbunătățirea condițiilor de muncă ca urmare a aderării la UE</i>
Anexa 13	<i>Evoluția timpului de muncă la nivelul exploatației</i> <i>Evolution of working time in farm as a result of the receiving European funds</i> <i>Percepția asupra nivelului birocrăției</i> <i>Perception about evolution of bureaucracy as a result of Romanian integration in EU</i>
Anexa 14	<i>Percepția asupra stabilității în domeniul agricol</i> <i>Perception about stability in agricultural field as a result of Romanian integration in EU</i> <i>Percepția asupra statutului social al fermierului</i> <i>Perception about farmer social statut as a result of Romanian integration in EU</i>
Anexa 15	<i>Frecvența utilizării computerului la nivelul exploatației agricole</i> <i>The frequency of computer usage in farm activity</i> <i>Frecvența întocmirii unor documente necesare în managementul fermei</i> <i>The frequency of planning the activity in writing</i>
Anexa 16	<i>Metoda de estimare necesarului de materii prime și cheltuieli la nivelul fermei</i> <i>Methods of estimating the quantity of row materials and operating costs in farm</i> <i>Metode utilizate pentru analiza profitabilității</i> <i>Methods used to analyse profitability of farm</i>
Tipuri de rapoarte generate de software privind situația curentă a fermei / Types of reports generated by the AGRISOFT-MANAGER about current situation of farm	
Anexa 17	<i>Terenuri destinate activității / Land destined to the activity</i> <i>Animale / Animals</i>
Anexa 18	<i>Clădiri și utilaje agricole / Buildings and farm equipment</i>
Tipuri de rapoarte generate de AGRISOFT-MANAGER privind proiectele de investiții ale exploatației Types of reports generated by AGRISOFT-MANAGER, concerning investment projects of the exploitation	
Anexa 19	<i>Utilaje / Farm equipment</i>
Anexa 20	<i>Clădiri și utilaje agricole reținute pentru exploatare / Buildings and farm equipment retained for exploitation purposing</i>
Anexa 21	<i>Plan de cultură – anul 3 / Annual crop plan - 3rd year</i>
Anexa 22	<i>Tabel centralizator al suprafeței agricole și a ponderii culturilor în totalul acesteia /</i>

	<i>Summarising table of land surface and of the annual crops' weight in the total surface.</i>
Anexa 23	<i>Conformitatea culturilor cu potențial agricol al zonei / Crops conformity with the agricultural potential of the area</i>
Anexa 24	<i>Asigurarea surselor de finanțare a proiectului de investiții / Financing sources of the investment project</i>
Anexa 25	<i>Planul de finanțare a investiției / Financial plan of the investment</i>
Anexa 26	<i>Deviz general / Summarized estimate</i>
Anexa 27	<i>Deviz pe obiect / Investment partial estimate</i>
Anexa 28	<i>Graficul de implementare fizică și financiară a investiției / Investment implementation - physic and financial plan</i>
Anexa 29	<i>Buget anual al fermei 2012 / Farm Annual Budget 2012</i>
Anexa 30	<i>Flux de numerar 2009 / Cash-flow 2009</i>
Anexa 31	<i>Flux de numerar 2009 – 2013 / Cash-flow 2009- 2013</i>
Anexa 32	<i>Prognoza veniturilor 2009 – 2013 / Incomes Forecast 2009- 2013</i>
Anexa 33	<i>Prognoza cheltuielilor 2009 – 2013 / Expenses Forecast 2009- 2013</i>
Anexa 34	<i>Proiecția contului de profit și pierdere 2009 – 2013 / Profit and Loss Forecast 2009- 2013</i>
Anexa 35	<i>Bilanț 2007 2009 – 2013 / Balance sheet 2007 2009 – 2013</i>
Anexa 36	<i>Indicatori financiari / Financial indicators</i>
Anexa 37	<i>Graficul de rambursare al creditului / Reimbursement schedule of the credit</i>
Anexa 38	<i>Lista input-urilor utilizate 2009 / List of the utilised inputs 2009</i> <i>Lista clienților / List of the clients</i>
Tipuri de rapoarte privind evoluția unor indicatori de rentabilitate la nivelul exploatației agricole Reports concerning the evolution of some profitability indicators of the agricultural exploitation	
Anexa 39	<i>Evoluția producției agricole / The evolution of the agricultural production</i>
Anexa 40	<i>Gradul de utilizare a utilajelor de-a lungul anilor / Situation of farming equipment utilisation over the years</i> <i>Gradul de solicitare a utilajelor pe campanie / Farming equipment utilisation during one agricultural campaign</i>
Anexa 41	<i>Efecte economice directe ca urmare a implementării proiectului de investiții / Direct economic effects as a result of investment project implementation.</i>
Anexa 42	<i>Pedigriu / Pedigriu</i>
Evoluția performanței economico-financiare a exploatațiilor agricole în arealul studiat / Evolution of the economic and financial performance of the exploitation in the studied zone	
Anexa 43	<i>Evoluția economico-financiară a societății - S.C. ROXANA G. SRL</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - S.C. ROXANA G. SRL</i>
Anexa 44	<i>Evoluția economico-financiară a societății - S.C. AGRIBAN. SRL</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - S.C. AGRIBAN. SRL</i>
Anexa 45	<i>Evoluția economico-financiară a societății - S.C.COMPANIA OPREA. SRL</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - S.C. COMPANIA OPREA. SRL</i>
Anexa 46	<i>Evoluția economico-financiară a societății – SOC AGRICOLA ÎNFRĂȚIREA</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - SOC AGRICOLA ÎNFRĂȚIREA</i>
Anexa 47	<i>Evoluția economico-financiară a societății - S.C. CULDOM SRL</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - S.C. CULDOM SRL</i>
Anexa 48	<i>Evoluția economico-financiară a societății - S.C. CORADAMI SRL</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - S.C. CORADAMI SRL</i>

Anexa 49	<i>Evoluția economico-financiară a societății - P.F. DUMITRIU VIOREL</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - P.F. DUMITRIU VIOREL</i>
Anexa 50	<i>Evoluția economico-financiară a societății - P.F. SANDRU NELA</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - P.F. SANDRU NELA</i>
Anexa 51	<i>Evoluția economico-financiară a societății - P.F. GRECU ALEXANDRU</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - P.F. GRECU ALEXANDRU</i>
Anexa 52	<i>Evoluția economico-financiară a societății - S.C. AGRIMAT MATCA SRL</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - S.C. AGRIMAT MATCA SRL</i>
Anexa 53	<i>Evoluția economico-financiară a societății - S.C. AGROSERVICE SRL</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - S.C. AGROSERVICE SRL</i>
Anexa 54	<i>Evoluția economico-financiară a societății - S.C. MARGINEA SRL</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - S.C. MARGINEA SRL</i>
Anexa 55	<i>Evoluția economico-financiară a societății - S.C. PRODMIX SRL</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - S.C. PRODMIX SRL</i>
Anexa 56	<i>Evoluția economico-financiară a societății - S.C. AGROTEC SA</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - S.C. AGROTEC SA</i>
Anexa 57	<i>Evoluția economico-financiară a societății - S.C. AGROSIV MIXT SRL</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - S.C. AGROSIV MIXT SRL</i>
Anexa 58	<i>Evoluția economico-financiară a societății - SOC AGRICOLĂ CERES</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - SOC AGRICOLĂ CERES</i>
Anexa 59	<i>Evoluția economico-financiară a societății - S.C. AGROVIC SRL</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - S.C. AGROVIC SRL</i>
Anexa 60	<i>Evoluția economico-financiară a societății - S.C. FORSYTHIA SRL</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - S.C. FORSYTHIA SRL</i>
Anexa 61	<i>Evoluția economico-financiară a societății - A.F. VLASIE MIHAELA</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - A.F. VLASIE MIHAELA</i>
Anexa 62	<i>Evoluția economico-financiară a societății - P.F. SAVASTRE COSTICĂ</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - P.F. SAVASTRE COSTICĂ</i>
Anexa 63	<i>Evoluția economico-financiară a societății - P.F. CRĂCIUN SAVA</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - P.F. CRĂCIUN SAVA</i>
Anexa 64	<i>Evoluția economico-financiară a societății - S.C. PERLA NICOREȘTI SRL</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - S.C. PERLA NICOREȘTI SRL</i>
Anexa 65	<i>Evoluția economico-financiară a societății - S.C. AGRONIC SRL</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - S.C. AGRONIC SRL</i>
Anexa 66	<i>Evoluția economico-financiară a societății - S.C. ANDICOSTALEX SRL</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation - S.C. ANDICOSTALEX SRL</i>
Anexa 67	<i>Evoluția economico-financiară a exploatațiilor care au beneficiat de fonduri pentru dezvoltare SAPARD și FEADR /</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation which benefited from development SAPARD and FEADR funds</i>
Anexa 68	<i>Evoluția economico-financiară a exploatațiilor care nu au beneficiat de fonduri pentru dezvoltare SAPARD și FEADR /</i> <i>Economic and financial evolution of exploitation which haven't benefited from development SAPARD and FEADR funds</i>
Anexa 69	<i>Comparații între cele două tipuri de exploatații</i> <i>Comparisons between the two types of exploitations</i>

Concluzii

În condițiile noi create prin trecerea la economia de piață și aderarea României la Uniunea Europeană, în care exploatațiile agricole dispun de autonomie managerială, de competențe decizionale în variate direcții, analiza retrospectivă și prospectivă a situației economico-financiare a exploatațiilor agricole este un instrument absolut necesar pentru a înțelege cauzele și forțele care acționează și induc evoluții în sistemul agrar al țării noastre, la nivel de ramură și la nivel de exploatație.

Politicile agricole oricât de bune ar fi nu pot da rezultate în lipsa existenței unor beneficiari capabili să le înțeleagă și să le valorifice conținutul. Resursele alocate vor fi risipite și sărăcia și dependența de ajutoarele providențiale se vor perpetua și generaliza și vor lua locul prosperității, dacă nu sunt identificate motivațiile comportamentale la nivelul exploatației și ale sistemului în general.

Studiul de față încercă prin intermediul unei abordări științifice, realiste, o creionare a situației și perspectivelor exploatațiilor agricole zona Podișul Covurlui, precum și găsirea unor soluții în sprijinul procesului managerial, care utilizate la nivelul fermelor, ar putea influența creșterea performanței economico-financiare a acestora.

Din cercetările efectuate se desprind următoarele concluzii:

Politica agricolă comună a luat naștere în Europa de Vest a anilor 1950, dintr-o dorință comună de a garanta siguranța alimentară cetățenilor ei, la costuri rezonabile. Fiind considerată în fapt singura veritabilă politică comună, apariția și evoluția PAC a ocupat și încă ocupă un loc important al preocupărilor, legiferărilor și bugetului european.

Importanța acestei politici, poate fi probată inclusiv prin elemente cantitative, precum faptul că 80% dintre textele publicate în Jurnalul Oficial al CE aparțin domeniului agricol și nu mai puțin semnificativ, de faptul că și în prezent, circa 40% din bugetul comunitar este orientat către acest domeniu.

Inițial PAC a avut ca obiective esențiale creșterea productivității agriculturii, asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru populația agricolă, garantarea siguranței aprovizionărilor, asigurarea unor prețuri rezonabile de livrare către consumatori.

Ulterior PAC a suferit numeroase modificări, atât în ceea ce privește obiectivele sale cât și de conținut.

În anii 1980, pentru prima dată, *Comunitatea* a înregistrat un excedent al

aprovizionării cu produse alimentare, gradul mediu de auto-satisfacere atingând nivelul de 103%. La începutul anilor 90, gradul de auto-satisfacere, pentru Comunitatea celor 12, era de 120% pentru cereale, 133,7% pentru zahăr, 121% pentru unt și 102% pentru carne, demonstrând că în linii mari PAC își atinsese obiectivele inițiale.

Treptat PAC a trecut într-o nouă etapă, a reformelor vizând eliminarea excedentelor de produse care generau costuri injuste pentru contribuabili, erodarea veniturilor agricultorilor, din cauza scăderii prețurilor și distorsiuni pe piețele internaționale pe care se valorificau produse agricole cu prețuri foarte mici (diferența de cost fiind reprezentată de subvenții).

Departate de a fi demodată sau inoportună, reglementarea sectorului agricol european capătă noi valențe și conotații în perioada actuală, accentul fiind pus pe: protecția și îmbunătățirea mediului înconjurător, bunăstarea și protecția animalelor, dezvoltarea infrastructurii rurale, dezvoltarea activităților turistice și a serviciilor rurale, încurajarea tinerilor de a se stabili în mediul rural, măsuri care fac parte dintr-o viziune mai largă a dezvoltării durabile a mediului rural.

Deși cu o durată de viață care ar putea să o caracterizeze ca suficient de matură, PAC se confruntă cu noi provocări precum: extinderea repetată a Uniunii, schimbările climatice și criza financiară globală, care la rândul-i este un rezultat al globalizării.

Ținând cont de aceste elemente, tendințele actuale de reformare ale PAC sunt axate pe simplificarea tehnică, politică și reducerea costurilor administrative necesare implementării ei, într-un efort de a o face prietenoasă cu cetățenii, flexibilă în raport cu provocările și cât mai eficientă posibilă.

Avantajele naturale, dublate de susținerea producției prin PAC a permis Europei să își dezvolte un sistem agricol complex și echilibrat, pentru anumite tipuri de produse agricole fiind considerată lider mondial și per ansamblu, Europa fiind cel de-al doilea mare exportator de alimente din lume.

Un aspect fundamental conexat rezultatelor cantitative ale PAC, îl reprezintă însă și aspectele calitative care au însoțit evoluția pozitivă a producției agricole și veniturilor agricultorilor sistemul de garantare a calității și originii produselor constituind un *sui generis* al Politicii Agricole Comune.

Aceste realizări costă în prezent fiecare cetățean aproximativ 2 euro pe săptămână, adică aproximativ prețul unui kilogram de mere, ceea ce se consideră a fi un preț rezonabil plătit pentru o hrană sănătoasă și suficientă și bucuria de a avea o zonă rurală vie și diversă.

Politica Agricolă Comună reprezintă în opinia noastră un exemplu de management de succes, care a reușit să anticipeze și să gestioneze situația agricolă într-un mod fericit pentru

locuitorii Europei³. Acest parcurs a avut și are în continuare contestatari, cu argumente mai mult sau mai puțin întemeiate, dar privind retrospectiv nu pare a avea alternative.

În timp ce partea de vest și centrală a Europei a menținut în general drumul organizării capitaliste, iar ca formă de organizare a statului a păstrat tiparele definite încă de la constituirea statelor naționale, în perioada echivalentă, România a trecut prin schimbări succesive majore a modului de organizare a statului, care au avut ample efecte asupra relațiilor de proprietate, formelor de organizare a muncii, mentalității cetățenilor ei și în ultimă instanță asupra performanțelor activității agricole.

Trecerea de la monarhie la organizarea ca republica și de la capitalism la comunism și înapoi, a tulburat profund dezvoltarea statului român, ai cărui lideri nu au fost pregătiți să managerieze procesul schimbării.

Reforma agrară realizată imediat după unirea Principatelor Române și cea din 1864, deși au determinat o restructurare profundă a sistemului relațiilor de proprietate în domeniul funciar, marcând desființarea relațiilor feudale, nu au avut ca efect și o îmbunătățire a performanțelor agricole, deoarece țăranul român devenit proprietar de pământ, nu avea inventarul și capitalul necesar pentru exploatarea acestuia.

Considerată cea mai amplă reformă de acest fel din întreaga Europă în perioada respectivă, Reforma agrară din 1918 a produs mutații semnificative în structura proprietății funciare dar nu a rezolvat și problema performanței. Economistul V. Madgearu arăta încă de atunci că gospodăria mică țărănească cu o suprafață de 3-4 hectare teren agricol, pe lângă faptul că nu asigură utilizarea integrală a forței de muncă a familiei țărănești, nu-și asigură complet necesarul de produse agricole pentru autoconsumul propriu, aflându-se într-o economie de subzistentă.

În 1935, situația generală a agriculturii noastre, comparativ cu realizările obținute de alte țări în aceeași perioadă, se găsea într-o certă stare de înapoiere, cauza principală fiind pământul care era lucrat prin mijloace și tehnici tradiționale, în condițiile unei dotări tehnice reduse și disproporționat repartizate între zonele geografice. O mare parte din inventarul folosit în agricultura românească era de calitate inferioară, mai ales plugurile, grapele și rarițele care erau de regulă instrumente primitive. Chiar și mașinile de treierat erau vechi, uzate, exploatate la maximum.

Totuși, prin suprafețele cultivate și producția obținută, agricultura României deținea

³ Ne referim la vechile state membre, în care PAC a avut suficient răgaz să își arate beneficiile

un loc important în agricultura mondială, locul IV în Europa și pe plan mondial în privința suprafeței cultivate cu grâu, locul IX în Europa și în lume în privința producției obținute la aceeași cultură. România deținea locul I în Europa, în comerțul european cu acest produs și locul II în lume, cu pondere de 5,1 % în comerțul mondial cu grâu.

De asemenea, țara noastră ocupa locul I în ceea ce privește suprafața cultivată cu porumb, producția obținută și producția exportată în Europa, locul II ca suprafață, IV ca producție obținută și II ca export net în agricultura mondială, din anul 1909 până în 1939.

Locurile ocupate de România în ceea ce privește culturile agricole, atât în cadrul Europei cât și în întregul sistem agricol mondial i-au adus denumirea de "*grâнарul Europei*".

Instaurarea regimului comunist a adus o nouă organizare a factorilor de producție, imprimând un nou sens evoluției agriculturii românești. Deși există date care atestă că în această perioadă s-au înregistrat creșteri importante ale tuturor categoriilor de producții majoritatea opiniilor din literatura de specialitate argumentează faptul că în această perioadă domeniul agricol a fost împins către dezastru, prin reducerea potențialul productiv al pământului, eroziunea solului, risipirea resurselor financiare în investiții privind sistemele de irigații care sunt nerentabile, deteriorarea biologică a raselor de animale ca urmare a neasigurării condițiilor de furajare și îngrijire a acestora, îmbătrânirea și feminizarea forței de muncă din agricultură cauzată de expansiunea industriei, etc.

Sistemul de management, caracterizat prin centralizare excesivă, planurile nerealiste de producție, crearea unui dezechilibru major între producția vegetală și producția animală și sistemul de organizare a muncii care nu încurajau creșterea eficienței și competitivității activității agricole ci împingeau către risipă și delăsare și-au pus negativ amprenta pe capacitatea antreprenorială a fermierilor români.

Revoluția română din decembrie 1989 a marcat profund spațiul rural românesc. Într-o perioadă extrem de scurtă au avut loc modificări de esență în structura proprietății funciare, au dispărut unitățile agricole socialiste, schimbându-se radical organizarea economico-socială a agriculturii, în vederea așezării ei pe sistemul economiei de piață. Revenirea la forma de organizare capitalistă nu a adus și împlinirea așteptărilor românilor legate de domeniul de activitate agricol, rezultatele de producție obținute în anii 2000-2009 situându-se cu mult sub cele realizate de țările vechi membre UE, ajungând cu mici excepții și fluctuații la circa 50% din acestea.

Dimensiunea medie a unei exploatații agricole din România este de 3,37 ha și este divizată în aproximativ 3,73 parcele, fapt care o situează cu mult sub dimensiunea medie a unei ferme europene și nu permite desfășurarea unei activități în condiții de performanță. Vârsta

înaintată a fermierilor și lipsa de cunoștințe în domeniu favorizează lipsa de eficiență.

Situația agriculturii românești nu este contrabalansată de valorificarea altor resurse strategice existente la nivel național care să se substituie pierderile suferite prin neexploatarea potențialului natural al țării. Ca urmare veniturile locuitorilor sunt relativ scăzute (în zonele rurale, media venitului/persoană/lună este de aproximativ 95 Euro), peste 70% din oamenii săraci găsindu-se în zonele rurale. O parte însemnată a tinerilor au emigrat în partea vestică a Europei, în speranța obținerii mai ușoare a surselor de existență.

Situația descrisă mai sus sugerează că România la începutul secolului 21 se confruntă cu aceleași probleme pe care le avea și la începutul secolului 20: fărâmițarea excesivă a suprafețelor agricole, slaba dotare tehnică a fermierilor, capriciile vremii și fluctuațiile de prețuri și producție agricolă, care decapitalizează fermierii. La acestea se adaugă altele noi dintre care globalizarea piețelor și schimbările climatice și par a juca cel mai important rol.

Analiza evoluției locului istoric ocupat de agricultura românească în lume, pornind de la poziția de *grânar al Europei*, și ajungând la poziția de importator net de produse alimentare, sugerează că atât timp cât factorul decisiv a fost reprezentat de condiții naturale și suprafață, țara noastră a demonstrat că are un potențial remarcabil. Când însă managementul a început să joace un rol mai important în gestionarea factorilor de producție, în realizarea și punerea în aplicare a strategiilor de dezvoltare, amplificând astfel potențialul naturii, România a eșuat lamentabil.

Odată cu accentuarea caracterului limitat, restrictiv al resurselor, al factorilor de producție, conceptele de performanță eficiență și rentabilitate economică au cunoscut o largă răspândire în timp și spațiu.

Studiul de față s-a axat pe un segment al exploatațiilor definitorii unei zone geografice considerată cea mai săracă din Europa în încercarea de a surprinde evoluția performanței economice a acestora în contextul provocărilor și avantajelor determinate de integrarea României în UE.

Delimitarea zonei de studiu (Podișul Covurluiului) s-a realizat în primul rând având la bază experiența și contactele profesionale ale autorului în această regiune. Profilul și dimensiunea exploatațiilor din zonă a necesitat limitarea demersului la acele exploatații agricole care sunt cu adevărat caracteristice zonei, care păstrează o evidență chiar și sumară a activității și a căror dimensiuni permit surprinderea impactului integrării în Uniunea Europeană.

Pornind de la această stare de fapt s-a creat un eșantion de 24 de exploatații agricole, dintre care 12 beneficiare de fonduri nerambursabile pentru investițiile SAPARD și FEADR și

12 care nu au beneficiat decât de fonduri europene în cadrul măsurilor de piață (subvenții sub forma plăților directe și complementare pe suprafață).

Mărimea medie a exploatației din cadrul eșantionului studiat a fost de 456 ha teren în anul de referință 2005 și 579 ha în anul 2009.

Din totalul exploatațiilor studiate, 6 desfășoară și activități zootehnice în afara de cultura mare ultima activitate fiind preponderentă la nivelul zonei.

Analiza activității s-a realizat prin prisma documentelor financiar contabile existente la nivelul exploatațiilor, corelate cu faptele percepute în mod nemijlocit de autor și cu opiniile șefilor de exploatații agricole, cu care s-a întreținut o relație profesională de cel puțin 2 ani.

Pentru înțelegerea complexă a situației exploatațiilor agricole s-a realizat o descriere generală a arealului. Din această secțiune reiese că Podișul Covurlui are o climă caracterizată ca temperat-continentală, cu tendințe excesive determinate de verile secetoase și iernile aspre, cu viscole frecvente. Repartiția anuală a precipitațiilor este neuniformă, cantitatea lunară de precipitații medie este printre cele mai scăzute din țară. Vegetația regiunii este specifică regiunilor de silvostepă și stepă.

Densitatea populației este sub media pe țară - 75-100 locuitori/km². Populația rurală, este dominantă numeric în comparație cu cea urbană. Predomină satele mici, iar așezările urbane provin din vechile târguri medievale.

Componenta economică a spațiului regional are drept suport fundamental agricultura. Evoluția fenomenului agricol în timp reflectă o presiune crescândă a omului asupra peisajului, cu defrișări susținute pentru lărgirea terenurilor cultivate, în prezent circa 82 % din totalul suprafeței agricole având destinația de teren arabil, din care un procent de aproximativ 65% este utilizat pentru cultura cerealelor.

Ca urmare a modului de utilizare a terenului și subdezvoltării economice peisajul rural apare degradat, oferind o imagine cu caracter dezolant.

Zootehnia este într-un declin accentuat, numărul animalelor scăzând cu tendințe excesive în anii cu condițiile agrometeorologice neprielnice. Situația șeptelului din județ nu este în cazul bovinelor nici la nivelul mărimii înregistrate în anul 1935.

Viticultura, deși a jucat un rol important în perioada comunistă, prin numeroasele și cunoscutele centre vini-viticole și-a pierdut mult din relevanța economică, fiind mai mult o sursă de producție locală.

Industria este slab dezvoltată, în zonă existând doar unități de producție locală, cu mai puțin de 30 de angajați. Turismul nu are nici un fel de reflectare în viața economică a regiunii, suferind ca urmare a infrastructurii deficitare, a calității peisajului și a lipsei de

promovare.

Studiul activității agricole la nivelul eșantionului relevă faptul că performanța economică a exploatațiilor agricole reprezentative din zona Podișului Covurluiului a evoluat pozitiv, însă cu discrepanțe majore la nivelul unităților, diferențe cauzate de managementul acestora.

Exploatațiile agricole din eșantion funcționează în marea majoritate (19) în spații special amenajate pentru a fi folosite ca ferme, unele foste incinte de CAP sau IAS. Ceea ce este caracteristic majorității fermelor este amplasarea lor în interiorul sau la periferia localităților (cu 3 excepții) și nu în mijlocul terenurilor pe care le exploatează, situație caracteristică vestului Europei.

Acest fapt face ca managerii de exploatații să nu se atașeze de spațiul în care lucrează neconferindu-i altă valoare decât cea de obiect al exploatării. Situația este accentuată și de forma de deținere a terenului, în marea majoritate arendat. Nici una dintre exploatațiile agricole din eșantion nu a realizat în ultimii 4 ani acțiuni de îmbunătățire a peisajului sau combatere a eroziunii solului, suplimentare față de bunele condiții de agricole impuse pentru acordarea plăților directe pe unitatea de suprafață.

Nu există indicii care să demonstreze că pe termen mediu și lung situația peisajului rural se va schimba, în lipsa unor programe exclusiv destinate acestui scop.

Toate fermele dețin utilaje și mașini agricole în proprietate, construcții utilizate pentru depozitarea materiilor prime, iar o parte dețin și magazine de depozitare a cerealelor, deși nu pentru întreaga producție ce o pot obține de pe terenul exploatat.

Societățile cu răspundere limitată, pe acțiuni și asociațiile agricole folosesc în special forță de muncă salariată spre deosebire de persoanele fizice autorizate și asociațiile familiale, unde forța de muncă angajată se folosește doar ocazional.

Proprietarul este în toate cazurile și managerul exploatației și de asemenea în toate cazurile și persoana responsabilă cu aspectele tehnice ale procesului de producție.

La nivelul producției vegetale se aplică în principiu sistemul de management convențional agricol, constând în arătura de toamnă (cu întoarcerea brazdei) la 25-28 cm adâncime, urmată de un număr mare de lucrări ale solului pentru pregătirea patului germinativ (în special pentru culturile cerealelor de toamnă).

Deși există o preocupare a rotației culturilor, nu există evidențe coerente la nivelul exploatațiilor care să sugereze că acesta se face cu un anumit scop (fructificarea avantajelor) și nici înregistrări sistematice pe mai mult de 2 ani din a căror analiză să rezulte respectarea

planurilor realizate. Fărâmițarea terenului este considerată o piedică în aplicarea sârguincioasă a rotației culturilor.

Fertilizarea se realizează în proporție covârșitoare cu îngrășăminte chimice. Exploatațiile care dețin și animale utilizează pe o mică parte a terenului (în special pășune) îngrășămintele organice, dar de regulă acestea sunt valorificate de către producătorii de legume din zonă. Circa 35% din suprafața deținută în exploatare de cele 24 de ferme este irigabilă utilizându-se sisteme de irigații prin aspersiune.

Ca urmare a aderării la UE, la doar 2% din totalul exploatațiilor s-a produs o modificare substanțială a structurii activităților sau raselor de animale, la 11% modificări minore iar la 87% nu s-a produs nici o modificare.

Analiza economico-financiară la nivelul fiecărei exploatații demonstrează că:

La nivelul întregului eșantion cifra de afaceri a crescut în mod real cu un procent de 36% în intervalul 2005-2008. Exploatațiile care au beneficiat de subvenții pentru investiții (Grupul I) au înregistrat o creștere cu 63% în raport cu situația de referință iar grupul exploatațiilor care nu a accesat programe de finanțare (Grupul II) a înregistrat o creștere de doar 8%.

Veniturile din subvenții au crescut ca pondere în totalul veniturilor, astfel că reprezenta 23% din totalul veniturilor de exploatare pentru societățile care au accesat programe de investiții și doar 9% pentru grupul societăților care nu au primit subvenții pentru dezvoltare.

Cheltuielile de exploatare la nivelul întregului eșantion au crescut în medie cu 47% față de situația anului 2005, creștere cu 2 puncte procentuale sub nivelul creșterii veniturilor totale din exploatare (45%).

Situația creșterii este cauzată în primul rând de creșterea suprafețelor exploatate (29% în medie pentru fiecare exploatație) și de creșterea prețurilor materiilor prime utilizate în procesul de producție.

Însă detalierea pe cele două grupe de exploatații și apoi o analiză la nivel individual arată că există variații considerabile ale creșterii cheltuielilor de exploatare. Raportate la 1.000 de lei venituri, evoluția cheltuielilor de exploatare a evoluat diferit la cele două grupe de exploatații. La primul grup cheltuielile scad de 963 la 882 iar la cel de-al doilea cresc de la 960 la 968 lei raportate la 1.000 lei venituri.

Cheltuielile financiare în cadrul eșantionului de exploatații studiat au crescut cu un procent de 241%. Totuși din totalul cheltuielilor necesare pentru exploatarea unui ha, cheltuielile financiare reprezintă procentual doar 1,48%.

Profitul din exploatare a crescut doar la societățile care au beneficiat de fonduri pentru investiții (cu 484%) nu și în cazul celor care au beneficiat doar de sprijin prin măsuri de piață și plăți directe care au înregistrat o scădere în termeni reali ai profitului din exploatare cu 3%. Creșterea profitului din exploatare nu poate fi pusă pe seama dimensiunilor exploatațiilor deoarece Grupa I are în exploatare în medie 514 ha anual, iar Grupa II are 643 ha.

Masa profitului din exploatare cunoaște totuși evoluții destul de neuniforme în cadrul celor 2 categorii de exploatații.

În ceea ce privește situația patrimoniului s-a arătat că valoarea activelor totale a crescut per ansamblu cu o medie de 68%. Valoarea activelor din rândul exploatațiilor din Grupa I au crescut în mod real cu 136% în timp ce valoarea activelor Grupei II a scăzut în termeni reali cu 1%. În cadrul acestora imobilizările corporale au cunoscut și ele evoluții diferite, crescând cu 187% (sau 292.595 lei / exploatație) în cazul exploatațiilor care au beneficiat de fonduri nerambursabile pentru investiții scăzând însă în termeni reali cu 11% (sau 39.417 lei /exploatație) pentru cea de a doua grupă.

Capitalul propriu mobilizat în afacere a cunoscut o evoluție pozitivă de 46% în raport cu situația luată ca reper, însă doar la exploatațiile din Grupa I a crescut, cu 100%, scăzând în același timp la exploatațiile din Grupa II cu 9%.

Valoarea datoriilor pe termen mediu și lung a crescut considerabil pentru primul grup de exploatații (cu 469%) în timp ce în cazul exploatațiilor din grupul al doilea a crescut doar cu 12% sau 45.950 lei.

Concludentă în privința performanței economice este însă analiza ratelor rentabilității.

Rata rezultatului din exploatare inițială a fost de 3,74% respectiv de 3,97% pentru cele două grupuri de societăți. Ea a crescut la 11,84 % pentru beneficiarele fondurilor nerambursabile pentru investiții și a scăzut la 3,21% în cazul societăților care nu au realizat investiții cu fonduri europene. Singura explicație plauzibilă, după eliminarea altor ipoteze și având în vedere și răspunsurile din cadrul chestionarelor aplicate, este că rata profitului din exploatare a crescut pe seama dotărilor superioare a exploatațiilor din Grupul I, care au putut efectua economii de materii prime în cadrul procesului de producție, spre deosebire de cele care fac parte din Grupul II, unde nu s-a schimbat nimic în acest sens.

Rentabilitatea economică însă este scăzută în raport cu rata anuală a dobânzii și riscurile din domeniu de activitate. Cu o rată anuală a rentabilității economice de 8,45% (Grupul I) și 5,69% (Grupul II) aceasta este sub limita dobânzii de politică monetară anuală.

Rentabilitatea economică suportă variații însă de la exploatație la exploatație,

existând cazuri din ambele grupe când rentabilitatea economică este satisfăcătoare (cu cifre cuprinse între 16,9%, și 45,35%).

Rentabilitatea raportată la suprafața deținută în exploatare a crescut în medie cu 122%, profitul mediu fiind însă în continuare scăzut pentru tot eșantionul (155 lei/ha), în raport cu fermele din vestul Europei. Cel mai bine situate sunt societățile care exploatează și animale pe lângă activitatea de cultivare a plantelor de câmp.

Analiza la nivel individual al performanței economice a exploatațiilor relevă faptul că aceasta e evoluat diferit, diferențiat, fără o corelare direct proporțională cu mărimea și formele fondurilor nerambursabile primite. Deși este evidentă creșterea veniturilor din activitate și a mărimii suprafețelor deținute în folosință, nu același lucru s-a întâmplat cu indicatorii de rentabilitate. Din totalul de 24 exploatații analizate, doar 11 desfășoară activitatea în condiții de rentabilitate de peste 10%.

Acest lucru se explică printr-o situație care scăpată din atenție se poate transforma într-o moară a fondurilor europene, a căror praf nu poate schimba situația agricultorilor români.

Suprafața fondului funciar al țării noastre este una foarte mare în raport cu cea a majorității statelor europene. Lipsa de capitalizare a fermierilor face ca terenurile să fie exploatate doar în parte⁴, iar exploatarea se realizează cu investiții reduse pe unitatea de suprafață.

Beneficiarii fondurilor europene, intuind avantajele activității la scară mai mare au tendința de a-și extinde suprafața exploatației. Acest lucru se face în detrimentul aplicării unei tehnologii mai performante și fără un plan bine pus la punct. Disponibilitatea suprafețelor îi atrage pe managerii exploatațiilor agricole, astfel încât, așa cum arată datele culese în cadrul acestui studiu creșterea medie a mărimii exploatației s-a făcut cu un procent de 57%, în contextul în care ponderea subvențiilor în totalul veniturilor a ajuns la 23%. În cadrul eșantionului s-au înregistrat și creșteri cu 477%.

Problema nu ar fi atât de gravă dacă s-ar ajunge la un punct final sub forma unei limitări a posibilității de extindere, însă fondurile publice alocate ca sprijin pentru activitatea agricolă nu sunt în măsură să acopere necesarul de investiții al țării noastre pentru întreaga suprafață.

Raționamentul următor este edificator.

⁴Se estimează că circa 2-3 milioane de ha de teren arabil rămân necultivate anual. A se vedea de exemplu declarația Ministrului Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale, Ilie Sârbu, Bistrița, iunie 2009, <http://www.ziare.com/articole/teren+nelucrat>

Luând în considerare doar menținerea în această stare a parcului de mașini și utilaje agricole existente la nivel național, care este apreciat ca insuficient și uzat, ar trebui să se investească anual circa 836,3 milioane de EURO, considerând înnoirea o dată la 10 ani, a tuturor categoriilor de mașini și utilaje agricole

Alocările totale ale programului SAPARD, în intervalul 2000-2006, pentru toate măsurile au fost de 2,384 milioane de euro, sumă reprezentând atât fondurile publice cât și private destinate realizării tuturor investițiilor propuse. Împărțind suma la 6 ani rezultă o cheltuială anuală de 397,4 milioane de euro, adică doar 48% din necesarul de înlocuire a utilajelor și mașinilor agricole ce trebuie scoase din uz anual.

Alocările FEADR pentru intervalul 2007-2013, cuprinzând fonduri naționale și europene dedicate Axei 1 (Creșterea competitivității sectorului agricol și forestier), reprezintă 3.170. milioane euro. Suma împărțită la cei 7 ani de alocare reprezintă un efort public de 452,8 milioane euro anual, la care dacă s-ar adăuga și investiții private de o valoare egală, conform principiului cofinanțării, ar rezulta o sumă disponibilă de 905,7 milioane de euro.

Cu alte cuvinte suma este cu 8% mai mare decât cea necesară menținerii parcului de utilaje și mașini agricole în condiții normale de lucru.

Categoric va mai exista o sumă de bani provenind din plățile directe pe suprafață și plățile pe cap de animal. Dar neexistând obligativitatea investiției lor considerăm că cea mai mare parte vor servi pentru atenuarea decalajului nivelului de trai al locuitorilor țării noastre în raport cu cel din partea centrală și de vest a Europei, adică pentru consum.

Concluzia care rezultă firesc din raționamentul de mai sus este că sumele disponibile pentru investiții nu pot face față suprafeței agricole a țării, în încercarea de modernizare a agriculturii, conform tiparului cunoscut.

Acest context creează pericolul real al disipării efectelor investițiilor prin încercările managerilor de exploatații de a se extinde cât mai mult, fără un plan în care principiul eficienței să fie călăuzitor. Dacă ținem cont și de faptul că majoritatea achizițiilor se fac din import, situația apare și mai gravă, investițiile fiind fără efect multiplicator în economie.

Faptul că fermierii nu trăiesc în mijlocul exploatațiilor și nu sunt interesați de înfrumusețarea spațiului rural alături de scăderea populației care se preconizează să reprezinte 19,7 milioane persoane în 2030 și 16,7 în 2050, sunt argumente în plus care pun într-o lumină sumbră perspectivele dezvoltării spațiului rural românesc din arealul studiat.

În aceste condiții a resurselor limitate (cu excepția terenului agricol) este vizibilă criză managerială, în primul rând la nivelul responsabililor de crearea și punerea în practică a politicilor agricole, care nu au reușit să determine prioritățile și să stimuleze modele de

dezvoltare ținând cont de posibilitățile reale ale țării și de posibilitățile de a investi pe termen lung.

La polul opus majoritatea managerilor de exploatații au perpetuat sistemele de producție cunoscute, sperând încontinuu la ajutoare care să le permită să fie rentabili, fără să facă o analiză a cerințelor pieței, din dezobișnuința de a planifica eficient și a determina costurile și profiturile reale ale producției, trăsături care își arată urmările în prezent.

Centralizarea datelor referitoare la exploatațiile supuse analizei arată că managementul exploatațiilor a fost factorul decisiv care a influențat hotărâtor nivelul performanței fiecărei ferme.

De aceea, generalizând, considerăm că modernizarea agriculturii și gestionarea eficientă a resurselor naționale agricole presupun, alături de politici agricole și existența unui producător agricol cu un anumit nivel al formării profesionale și generale, care să vizeze atât modul în care practica agricultura, cât și mai ales un bagaj minim de cunoștințe manageriale.

Este necesară existența și formarea continuă a unor decidenți hotărâți, cu capacități de previziune, sensibili la semnalele mediului de afaceri și capabili să utilizeze noi tehnologii capabile să le asigure punerea în valoare a potențialului și minimalizarea punctelor slabe. Desigur că având un teritoriu atât de vast și fiind într-un proces de dezvoltare general la nivelul întregii vieți economice și sociale, în care intră numeroși competitori externi, nu ne așteptăm ca România să atragă cele mai luminate minți în sistemul de producție agricolă. Dar lipsa de formare și informare are drept urmare recurgerea la metode empirice de practicare a agriculturii și la lipsa de orientare a structurilor de producție, care rămân astfel la mâna destinului, având nevoie permanent de intervenția statului pentru a le asigura supraviețuirea.

Agricultura reprezintă un sector cu un considerabil potențial, ocupând, prin tradiție, un loc important în structura economiei românești. Ea reprezintă un factor important al stabilității sociale și al menținerii echilibrului ecologic prin satisfacerea unor nevoi primordiale ale societății românești.

Dezvoltarea agriculturii, chiar dacă are loc sub constrângerea dură a competiției globale, nu poate fi exclusiv economică, bazată pe principiul profitului maxim imediat - profit care oricum nu poate fi conceput în absența accesului la informație - ci trebuie să țină cont de principiul dezvoltării durabile, capabilă să găsească criteriile cele mai adecvate de optimizare a raportului nevoi-resurse.

În acest context, managementul exploatațiilor agricole capătă conotații de importanță majoră în găsirea celor mai bune soluții și metode de combinare a resurselor fie că ele sunt:

resurse financiare, materiale, energetice, umane sau informaționale.

Diversitatea și complexitatea activității agricole reclamă mult timp consumat pentru adunarea informațiilor, ordonarea și înțelegerea lor și depășirea situațiilor neprevăzute și lasă loc improvizației și intuiției prin utilizarea cărora, de cele mai multe ori, rentabilitatea economică are de suferit.

Studiul arată faptul că fermierii conștientizează importanța planificării dar nu utilizează decât sporadic planificări cuprinzătoare a activității, în special din următoarele motive:

1. instrumentele utilizate în mod tradițional nu mai sunt de actualitate în ceea ce privește structura și elementele tehnice folosite ca premise.
2. întocmirea unor astfel de planuri necesită un efort intelectual prea mare.
3. consumul de timp este inacceptabil
4. apariția unor factori neprevăzuți impune refacerea planurilor și presupune reluarea procesului de calcul.
5. rezultatele nu sunt prezentate într-o formă accesibilă și flexibilă.

Utilizarea calculatoarelor și a aplicațiilor software în agricultură care ar putea mult ușura activitatea managerilor este totuși redusă, mai ales în țara noastră, cele mai importante cauze fiind:

- dimensiunile reduse ale activității agricole
- lipsa de calificare în utilizarea computerului
- vârsta fermierului, care nu consideră util un astfel de instrument

Dar găsirea soluțiilor optime presupune demersuri complexe de cunoaștere a realității în care exploatațiile agricole își desfășoară activitatea și stăpânirea unor metode de previziune economică.

Dezvoltarea continuă a tehnologiilor informatice, a metodelor de colectare și procesare eficientă a datelor are impact evident asupra perfecționării proceselor productive, fiind o soluție viabilă și pentru eficientizarea activităților agricole.

Privită ca furnizor de informații complexe, și mijloc de procesare complexă a datelor, o aplicație informatică devine o adevărată componentă a procesului productiv ușor accesibilă, oferind informațiile pentru un management performant și pentru organizarea eficientă a activității exploatației.

Chiar dacă utilizarea unor astfel de aplicații în diverse segmente agricole de producție este doar la începuturi în țara noastră, specialiștilor în agricultură și IT le revine obligația de a găsi cele mai bune soluții și modele de a veni în sprijinul conducătorilor de exploatații.

AGRISOFT-PLAN este o aplicație informatică de uz comercial⁵, dedicată realizării unor previziuni de natură tehnico-economică, dar și ținerii unei evidențe complexe, la nivelul exploatațiilor agricole din sectorul vegetal și zootehnic

Softul operează în general cu datele introduse de utilizator, având 3 funcții esențiale: de **păstrare și organizare a datelor** introduse, de **previziune** și funcția de **asistență în gestiunea activității**.

Beneficiarii AGRISOFT-PLAN vor fi consultanții din domeniul agricol, fermierii, cadrele didactice și studenții universităților cu profil agricol din România.

Cu ajutorul aplicației se pot realiza ușor și rapid prognoze tehnico-economice detaliate și complexe, aferente investițiilor agricole ce urmează a fi realizate, compararea mai multor variante de a investi și alegerea celei mai avantajoase soluții, într-o manieră profesionistă, bazate pe argumente de natură economică.

Softul permite de asemenea ținerea unei evidențe a activității din fermă, ce poate fi folosită de către manager în relațiile cu autoritățile (dosare privind obținerea subvențiilor, credite, planuri de investiții) sau pur și simplu pentru analiza de rentabilitate a activității efectuate la nivelul fiecărei exploatații agricole în vederea luării unor decizii de optimizare a acesteia.

Prin posibilitatea pe care o oferă utilizatorului de a simula unele ipoteze de lucru softul permite învățarea unor lecții esențiale de management agricol, într-un timp extrem de scurt și cu costuri care sunt nesemnificative în raport cu o cele ocazionate de experiența unei situații reale.

Necesitatea apariției sale se fundamentează pe analiza sistemului de planificare în activitatea agricolă realizată de autor în cadrul acestui studiu iar soluția are la bază experiența de consultant și manager de proiecte cu fonduri nerambursabile europene.

Din cercetările efectuate rezultă că aplicația **AGRISOFT-PLAN** este primul program pentru calculator creat în România care permite realizarea unor prognoze tehnico-economice pentru mai multe exploatații, și care dă posibilitatea utilizatorului de crea mai multe ipoteze de a investi, atât în domeniul creșterii animalelor și culturii plantelor de câmp.

Elementele care îl caracterizează și îl recomandă în raport cu scopul său sunt:

- **aria largă de cuprindere** constând în posibilitatea de păstra date privitoare la un număr nelimitat de exploatații agricole, domeniul acoperit (vegetal și zootehnic), perioada de

⁵ Distribuirea pe piață este programat să se efectueze în prima jumătate a anului 2010, după încheierea procesului de testare și îndeplinirea formalităților de protecție a drepturilor de autor.

previziune tehnico-economică de 12 ani calendaristici.

- **flexibilitatea**, constând în posibilitatea utilizatorului de a-și particulariza procesul de producție și de a anticipa rezultate tehnico-economice în raport cu situația sa reală dar păstrând tehnicile și metodele consacrate de previziune în domeniul agricol.

- **simplitatea utilizării** - majoritatea covârșitoare a persoanelor înțeleg cum se utilizează aplicația și care vor fi rezultatele ce pot fi obținute cu ajutorul ei, fără a citi manualul de utilizare, în ciuda pregătirii profesionale diverse.

Structura aplicației este simplă și organizată, în acord cu nevoile derivate din organizarea procesului de producție agricol și luând în considerare practica și teoria în domeniul proiectării în agricultură.

Din punct de vedere conceptual datele introduse de utilizator în baza de date AGRISOFT-PLAN sunt organizate în raport în primul rând în raport cu fiecare exploatație agricolă.

În al doilea rând datele introduse se pot referi la *Situația curentă* a exploatației, date care sunt utilizate în principal pentru gestiunea acestora sau la *Investiții preconizate*, date necesare realizării unor previziuni tehnico-economice și simularea unor situații viitoare.

Datele privitoare la *Investiții preconizate* pot fi introduse ca făcând parte din *Proiecte* diferite.

Din punct de vedere al prezentării aplicația interacționează cu utilizatorul prin intermediul meniurilor, ferestrelor de lucru și butoanelor care permit executarea unor comenzi. Interfața este intuitivă, fiind ușor de înțeles și folosit. Textul, avertizările și comenzile aplicației sunt redactate în limba română.

Aplicația informatică calculează automat toți indicatorii, cantitățile, duratele care pot fi determinate pe baza datelor introduse de utilizator și a urmărilor care recur în organizarea acestora în cadrul procesului de producție. Se reduce astfel la 0 numărul operațiilor matematice necesar a fi efectuate de către utilizator. Aplicația are și alte facilități pentru a ușura efortul utilizatorului la introducerea datelor, prin posibilitatea de a importa unele înregistrări, urmate de modificarea și eventual salvarea lor.

Finalizarea introducerii tuturor datelor de interes pentru utilizator va permite aplicației să realizeze corelațiile și calculele necesare și să ofere utilizatorului rezultatele previziunilor sale, privite într-o perspectivă tehnico-economică. Vizualizarea și imprimarea rezultatelor previziunii sau cele necesare gestiunii activității curente este posibilă prin intermediul meniului *Rezultate-rapoarte*. Unele dintre rapoarte sunt în format standard, iar o

altă categorie de rapoarte impune opțiunea utilizatorului în ceea ce privește sfera lor de cuprindere.

O serie deosebit de importantă a rapoartelor este cea a rapoartelor economico-financiare. La nivelul cel mai abstract și sintetic, prin intermediul bugetelor de venituri și cheltuieli și a sistemului de indicatori economico-financiar calculați se obține o sursă deosebit de valoroasă de apreciere a rentabilității activității curente sau a unui proiect de investiții ce urmează a fi pus în practică.

La testările realizate privind modul de funcționare a aplicației a rezultat un număr mediu de aproximativ 200 de pagini cuprinzând rapoarte referitoare la situația existentă a unei exploatații și a unui proiect de investiții propus a se realiza de către aceasta.

Aplicația informatică AGRISOFT-PLAN este unică pe plan național, prin modalitatea și complexitatea abordării fiind gândită să transforme planificările și proiectele cu specific agricol, dintr-un exercițiu intelectual cu un accentuat caracter accentuat formal, într-o metodă de bază în luarea deciziilor manageriale la nivel de exploatație.

Ca urmare a analizei realizate și a activității practice în domeniul consultanței și realizării proiectelor cu finanțare europeană consider oportun să formulez câteva propuneri care ar soluționa o parte a problemelor cu care se confruntă majoritatea exploatațiilor agricole la nivel național, propuneri destinate atât celor cu putere de decizie la nivel național cât și fermierilor:

- Introducerea în programa școlară a unor cursuri de management și marketing începând cu ciclul liceal ar fi cel mai important pas pe termen lung pentru îmbunătățirea performanței la toate palierele activității naționale. Indiferent de poziția ocupată ca adult, orice persoană are nevoie de cunoștințe și tehnici de organizare, planificare, cercetare a pieții și capacitate de reacție la schimbările mediului în care lucrează. Lipsa acestor cunoștințe și tehnici se simte în prezent la toate palierele vieții sociale și economice românești, care suferă într-o profundă criză a lipsei de organizare.

- Crearea unui post de televiziune dedicat vieții rurale și promovării unor modele de dezvoltare durabilă. Conform Institutul Național de Statistică, *Anuarul Statistic al României 2007*, în România spațiul rural reprezintă circa 90% din suprafața țării, iar ponderea locuitorilor din mediul rural - printre cele mai ridicate din Europa - se ridică la 47,3% din totalul populației.

De asemenea o mare parte a populației lucrează în activități cu specific agricol⁶. În

⁶ http://www.insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/com_anuale/ocup-somaj/somaj_2008.pdf

2008 28,8% din totalul persoanelor ocupate erau concentrate în sectorul agricol. Dacă adăugăm și procentul celor care sunt încadrați în sfera serviciilor legate de agricultură și procentul celor care sunt implicați în industria alimentară se ajunge la peste 40% din totalul populației active care are interese și preocupări legate de agricultură și mediul rural.

În aceste condiții este bizar că având atâtea televiziuni, unele plătite chiar din bani publici, nu există o preocupare pentru educarea și formarea acestui segment al populației prin exemple și emisiuni cu caracter tehnic.

- Crearea unor modele investiționale de mici dimensiuni care să fie promovate la nivel național. Mini-abatorul comunei, stâna-model, crescătoria de iepuri, carmangeria satului ar putea fi amenajate după modele care să respecte condițiile de mediu, sanitare și sanitar veterinar, propuse și mediatizate de către autorități. Funcționarea ocazională a acestor unități ar reduce dependența de alimentele importante prin descătușarea lanțului greoi de desfacere a produselor zootehnice, de regulă în favoarea comerciantului și nu al producătorului.

- Încurajarea tipului de exploatare agricolă cu sistem extensiv de exploatare prin intermediul animalelor crescute exclusiv pentru carne, pe o mare parte a terenului folosit în prezent ca arabil, care ar avea 5 efecte majore:

- Primul ar fi reducerea necesarului de investiții pe unitatea de suprafață, atât ca necesar anual pentru achiziția de materii prime cât și ca necesar de mijloace de mecanizare necesare pe hectarul de teren, ceea ce corespunde cu resursele puține existente pentru investiții.

- Al doilea efect ar fi trecerea de la producția cerealelor care se valorifică de ani buni la prețuri foarte mici, la trecerea producției de carne, produs care înglobează o valoare adăugată mai ridicată și pentru care se înregistrează încă deficit pe piața europeană.

- Acest sistem de producție ar reduce și necesarul de forță de muncă pe unitatea de suprafață, corespunzător cu tendințele descreșterii populației ocupate în ramură și tendințelor demografice ale țării.

- Folosirea unei părți a terenului arabil ca pășuni permanente și cultivate ar avea și un rol de înfrumusețare a peisajului rural, rol ecologic (reducerea prafului, curățarea aerului) mai ales dacă ar fi susținut de plantarea unor perdele forestiere sau pâlcuri de copaci.

- Prin creșterea animalelor pentru carne s-ar înlătura o parte a riscurilor de exploatare create de frecvența și mărimea precipitațiilor, care nu permit uneori dezvoltarea și maturizarea corespunzătoare a cerealelor sau plantelor oleaginoase.

În final țin să precizez că principala recomandare pe care o fac prin intermediul

acestei teze se adresează managerilor de exploatații agricole și consultanților în domeniu și este una implicită, dar cu un caracter profund educativ: aceea de a utiliza aplicația informatică pe care am creat-o în sprijinul lor, parte integrantă a acestui studiu. Cu mijloace performante, de ultimă actualitate se pot gestiona atât resursele abundente cât și nevoile.

Sunt convins că prin intermediul ei utilizatorii vor putea percepe mai ușor profilul și specificul activității agricole pe care o conduc și vor acorda atenția cuvenită ideii de performanță economică, trecând-o în prim-planul preocupărilor lor.

Conclusions

In the new context created by market economy system and integration of Romania in European Union, in which agricultural exploitations have managerial autonomy and capacity to make decisions in a lot of directions, a retrospective and prospective analyse of economic and financial situation of agricultural exploitations is an absolutely imperative tool, for understanding causes and forces which operate and induce changes in the agricultural system of our country, at an economy branch level and at a local level.

Despite of the good quality of agricultural policies, the results will not come, in the absence of beneficiaries' capability to valorise their content. If the behaviour's motivations and forces aren't identified at exploitation and agricultural system's level, the allocated resources will be wasted and as a result the poverty and the dependence by providential subsidies will become permanent and extended, replacing the prosperity.

This study tries, within a scientific approach and in a realistic manner, to map the situation and the perspectives of the agricultural exploitations from Plateau Covurlui, and also to find some solutions to support the farm management process in order to increase farms' economic and financial performance.

From this research we can formulate some conclusions:

Common Agriculture Policy was born in Western Europe in 1950's from a common desire to guarantee the alimentary safety of its citizens at reasonable prices. Being considered in fact the only veritable common policy, the apparition and the evolution of CAP occupied and still hold an important place of preoccupations, legislation and a big part of the European Budget.

The importance of this policy is reflected inclusive in quantitative elements, such as 80% of text published in the Official Journal of the European Union is from the agriculture field and not less important than 40% of the European Budget is dedicated to agriculture.

Initially, CAP had the following essential objectives: to increase the efficiency in agriculture, to improve standard living for rural populations, to guarantee the safety of food-supply and reasonable prices for food products. Subsequently, CAP has been suffered numerous transformations regarding its objectives, content and vision.

In 1980s The Community recorded a surplus of provisioning of food products for about 103%. In

the first period of '90s the level of self-sufficiency was 120% for cereals, 133,7% for sugar, 121% for butter and 102% for meat, showing obvious that CAP has accomplished its initials objectives.

Gradually CAP passed into a new stage of reforms, sighting surplus's elimination of agricultural products which were generating unfair costs for the contributors, the erosion of the income of farmers and distortion of the international markets where the products were sold at a very low price.

Far away to be out-of-date or inopportune, the regulation of the European agricultural sector gather new meanings and connotations in the present times, focusing on: the protection and improving the environment, the welfare and animal protection, rural infrastructure development, touristic activities' development and rural services, encouraging young farmer to settle in the rural areas, all this measures belonging to a broader vision of rural areas' durable development.

Although CAP has had a long life must face now new challenges like: the enlargement process, climatic changes, and world financial crisis.

Considering these elements, the actual tendencies of CAP reform are centred on technical simplification, political oversimplification and the reduction of administrative cost of its implementation, in a general effort designed to make it friendly for citizens, flexible to challenges and as efficient as possible.

The natural advantages sustained by CAP measures allowed to Europe to develop a complex and equilibrate agricultural system. For some food products EU is being considered worldwide leader, and altogether EU is considered the second bigger exporter for food products.

A fundamental aspect linked to quantitative aspects of PAC is represented by qualitative aspects which accompanied the positive evolution of food production grow and farmers incomes grow. The system of guaranteeing the quality and the origin of products is a "sui generis" of PAC.

These achievements cost now every European citizen around 2 Euros per week, i.e. the price of an apple kilogram, considered a reasonable price for a sufficient and healthy food and also for the joy to have a full of life and a diversified rural area.

CAP represents in our opinion a successful management example, which succeed to anticipate and to administrate the agriculture's situation in a sound manner for the Europe's citizens. The CAP had and still has contestants, with sustained or less sustained arguments but looking back it

seems to be impossible to find alternatives.

While the West and the Central Europe kept a straight direction (the same capitalist system) and as state structure it kept same pattern established in the period of national state's birth, in the same period, Romania had passed through major successive changes which had major effects on proprietary relationship, the division of work, the mentality of its citizens and finally on the performance of the agricultural activity.

The rapid change from monarchy to republic and on the other way from capitalism to communism and back to capitalism, deeply affected the development of Romanian state. Its leaders weren't prepared to manage the process of changing.

The agriculture reform realised just after the Unification of Romanian Principates and the reform finished in 1864, although determined a significant transformation of the land propriety system, indicating the end of feudal relations, did not have the results expected to improve the agriculture performance, mainly because the Romanian peasants hadn't the necessary farm equipment and the capital needed to work the land.

Considered to be the biggest reform of this kind from the entire Europe, Agricultural Reform from 1918 produced also significant changes in the structure of the land propriety but didn't succeed to resolve the performance problem. Economist V. Madgearu showed that, the little household with 3-4 ha of agricultural land, was not capable to utilise entirely the family work force and to assure in this way the food for auto-consumption, being in a subsistence situation.

In 1935, the situation of the Romanian agriculture contrary with the achievements obtained in other European countries was in an evident situation of underdevelopment. The main cause was the improper farm equipment, disproportionally funds distributed between regions, and the traditional techniques of work.

Although, within the cultivated surfaces and the obtained production, Romanian agriculture occupied an important place in the world agriculture like: the 4th place in Europe and worldwide regarding the surface cultivated with wheat, and 2nd place worldwide regarding the commerce with wheat. Romania occupied also 1st place regarding the surfaced cultivated with corn, and the second place concerning the worldwide export of corn from 1909 to 1939. These rankings allowed Romania to receive the name "The Granary of Europe" for that period of time.

Instauration of the communist regime brought a new form of organisation for the production factors, giving a new sense to agriculture's evolution. Although there are data that confirm the

growing of all production categories, the majority of the opinions from specialised literature sustain that the agriculture was pushed towards disaster in this period through: reduction of the production potential of the soil, investments in inefficient irrigation systems, biologic deterioration of the breed of animals fed inadequately, discouraging the workforce to work in agriculture, etc.

The management, characterised by an excessive centralisation, unrealistic production plans, favouring the disequilibrium between vegetal production and animal production and on the other hand the system of work force set-up, encouraging inefficiency and lack of competition influenced profoundly the entrepreneurial capacity of Romanian Farmers.

Romanian Revolution from December 1989 was another point of changing entire structure of property and production in agriculture. The return to the capitalist organisation form of economy didn't bring also the accomplishment of Romanian citizens' expectations concerning agriculture, production obtained between 1990 and 2009, being far away in relation with the production of the old members of EU. With some minor exceptions the production in Romania is around 50% comparative to the production of the oldest 15 states of EU.

The average size of a exploitation in Romania is 3,37 ha and is divided in almost 3,37 parcels, which situate it far away under the size of the European average size farm and doesn't permit to develop a profitable activity. The high average age of the farmers and lack of specific knowledge support the inefficiency of the agriculture.

As a result the rural inhabitants' income is low (around 95 Euros / month), more than 70% of the poorest people living in the country. A significant part of the young citizens emigrated in West of Europe, hoping to find better ways to earn their money.

The described situation suggests that in the beginning of 21st century, Romania faced the same problems which it had faced in the beginning of 20th century: the too small size of agricultural parcels, outdated farm equipment, whether conditions and fluctuation of the food products' prices which determine farmers to lose their capital. Supplementary appeared new challenges from which markets' globalisation and climatic changes seems to be the most important.

Analysing the historic place occupied by the Romanian agriculture in world, starting to the position of "The Granary of Europe" and falling to the actual position of bigger importer for food products, suggest that as time as the natural factors had the most important role, Romania demonstrated that have a remarkable potential of production. When management started to be

the more important in the administration of production factors and in applying the development strategies, in order to valorise the natural potential of the country, Romania failed lamentably.

Along with the emphasis of limited nature of economic resources and production's factors, the concepts of efficiency and profitability had known a larger utilisation in time and space.

This study focused on a segment of exploitation characteristic to Covurlui Plateau area, one of the poorest region of Europe, trying to portray how the economic performance of farms progressed in context of constraints and opportunities generated by the harmonization of the Romanian agriculture with the Common Agriculture Policy's measures.

The selection of studied area was made taking into account the work experience and the professional contacts of the author in this region. The profile and the size of farms determined the limitation of study only to that exploitation which are indeed relevant for this area, having economic recordings of activity to permit in this way to analyse them.

Taking into consideration these facts was created a group of 24 exploitations, from which 12 benefitted from non-refundable grants for investment projects (SAPARD and FEADR) and 12 of them which benefitted only for EU grants like direct payments on arable surface and others market measures.

The average size of the studied exploitations was 456 ha in 2005 (the reference year) and 579 ha in 2009. 6 of them are involved in stock raising activities beside land cultivation, but the last mention activity is dominant for all of them.

For a complex understanding of the situation in studied farms, was made a general description of the area. The description shows that Covurlui Plateau has a plateau relief, temperate-continental weather with excessive tendencies determined by droughty summers and cold, windy winters. The annual repartition of precipitations is irregular, being situated between the smallest precipitation quantities in the country. The vegetation is typically to the steppe zones. The population density is below the average density of the country and below the average population density of the EU.

The economy of the area is based on agricultural activities. The evolution in time of the agriculture reflects an increasing pressure of the human being regarding landscape, with land clearings in the favour of cultivation process. Around 82% of the land is now arable whereby around 65% is utilised for cereals cultivation. As a result of the way of land use and economic underdevelopment, the rural landscape is spoiled, offering a desolating glance.

Stock raising is run-down, the number of animals falling down year after year, with higher rates in droughty years. The number of cattle is smaller than the number registered in 1935.

The vine growing, although played a significant role in the communist period have lost the economic relevance, being more a local source of production.

The industry is underdeveloped with some firms with a neighbouring importance and market, generally with less than 30 employees. The tourism has no significance in the region's economy, suffering due to the bad infrastructure, landscape low quality and lack of promoting.

The study illustrates that the economic performance of representative farms has increased but with major discrepancies for each exploitation, caused by their management.

In every farm is applied the conventional style of agricultural management consisting in deep ploughing, forward by a big number of working procedures for seeding preparation, growing and harvesting the crops. Although there is a preoccupation for crop rotation, the managers don't keep a coherent registry to demonstrate the scope of the rotation and neither other documents to prove that the rotation plans was respected. Fertilisation of the surfaces is done almost exclusively with chemical fertilizers. Around 35% of the surface used by farms is irrigated, using aspersion system of irrigation.

Neither one of the farms realised in last 4 years any improving rural landscape actions or adopted some other measures to fight against soil erosion. There is no evidence that this situation will change over the time, in the absence of some particular public plans in this direction.

As a result of integration in the EU, only 2% of the farms made a substantial transformation of activities or modification in the structure of the animals' breeds in farm, 11% made minor changes and 87% didn't change anything.

The economic and analyse of the farms' activity prove that:

In general the turnover increased in real terms with 36% between 2005 and 2008.

The subsidies' incomes increased as a percent in the overall incomes, so it represent now 23% of total income, for the farms which have been implemented investment projects with non-refundable grants and represent only 9% for others farms.

The operating expenses grew also with 47% related to 2005 situation with 2 points above the operating incomes (45%). Grow was determined first of all by the increasing farm average land

surface with 29% percents but also by the increasing prices of inputs.

The operating profit increased only for the farms which have been implemented investment projects with non-refundable grants (with 484%). For the others farms the operating profit decreased by 3% in real terms. The evolution of profit is although variable from farm to farm without a evidence cause except the management.

Economic profitability (8.45% for the first group and 5.69% for the second one) is low related to annual rate of interest of the bank system and related to risks of the domain. But the profitability also is variable between farms, in some cases being more than acceptable (with numbers from 16.9% to 45.5%).

The profitability related to the farm size grew with 122%, but is still too low (155 lei /ha). The best situated are farms involved in stock raising activities.

The analyse of profitability demonstrate that it progressed without a direct correlation with the non-refundable funds' volume received. The profitability ratios show as that only 11 of 24 farms have profitability above 10%.

The explanation of this situation must be carefully analysed because is a real danger that all European funds be wasted without significant changes in performance of agriculture. The arable land of Romania is very large in contrast with majority others EU countries' land. The absence of farmers' capital make that only a part of land to be cultivated, with reduced investments per every surface unit.

The beneficiaries of European funds, inferring the advantages of a scale activity have the tendency to extend their farm lands. This expansion is made up without a plan and without applying more profitable technologies or breeding more efficient animal breeds.

The abundance of the land attracts the managers. The study show that the average size of exploitation increased with 57%. But there are also farms extended with 477%.

Without a limit of growing in size, the public funds will be insufficient to sustain the need of investments for the entire agricultural land of the country. The annual sum of money necessary to be spending only to replace and to maintain the existing farm equipment is around € 836.3 millions.

Total amount of SAPARD funds (public and private) spent between 2000 and 2006 was € 2,384 millions, for all investments. Dividing the sum to 6 years we shall see that the spent amount for

every year was around € 394.4 millions, representing only 48% from the sum needed to replace all used farm equipment.

The FEADR budget for 2007-2013, allocated to the development of farms is around 452.8 millions of euro for every year. If we should take into account that the sum will be supplement by private funds (co-financing rule) we shall have a sum equal to € 905.7 millions available for investments. This sum is with 8% bigger than the € 836.3 millions needed to replace and to maintain the existing farm equipment.

The other sums of money received as subsidies (like direct payments) is more likely to be spent to improve the living standard for the people working in agriculture than to make investments, so will serve for consumption purposes.

Considering this situation is a real danger of the funds effect' dissipation, danger created by the farm managers' attempting to increase their farm land without a plan of increasing the efficiency of activity. If we take into account that almost all acquisitions were made with imported equipment, the existing situation is more tragic in the absence of the multiplication effect of investments that were made.

The fact that the farmers doesn't live in the middle of the worked land and as a consequence are not interested in the enrichment of the rural landscape and on the other hand the anticipated decrease of the population (official statistics show that will be 19,7 millions persons in 2030 and only 16,7 millions in 2050 in Romania) are more argument to illustrate in a not very bright light the development of the rural life in the studied area.

In this context of the lack of resources (excepting the land) is more visible the managerial crisis of the public administration in the attempt to create and to apply agricultural policies, establishing priorities and stimulating development models according to the real possibilities of the country.

On the other extreme, the farm managers, unused to plan their activity taking into consideration the market demands, perpetuated known production systems, hoping to receive subsidies to cover their inefficiency.

The economic and financial analyse of studied farm demonstrate that the management was the decisive and the most relevant factor which determined the profitability of farms. So, beside agricultural policies, the agriculture's modernisation needs an informed and educated farmer with technical skills but also with essential knowledge of management. Is an absolute demand of

the permanent education of farm managers, strengthening with ability of forecasting, being sensitive to the market trends, capable to use new technologies for bring to light the potential of the area or and to minimize their weaknesses.

The lack of education and information has as consequence the usage of empirical methods to produce food and the incapacity to adapt to the marketing demands, the farmers hoping that the public interventions (i.e. subsidies) will help them to be profitable or worse, to survive.

The diversity and complexity of agricultural activity take a lot of time to gather information, to classify and understanding their useful meaning. In their absence the farm manager use intuition, improvisation in their decision making process but with bad results in farm profitability.

This study shows us also that the farmers understand well the importance of planning but they use only occasionally comprehensive plans in their activity, mainly due to:

1. the old instruments used to plan there aren't actual concerning structure and technical elements used us assumptions
2. the planning process takes long time and an intense intellectual effort
3. the plans demand periodic rectifications, difficult to be made with conventional methods of calculation
5. the plans' results can't be display in a accessible and flexible format so that to be easy to use in practice

The computer usage would facilitate the managers' work but the computers are used not to much in our country mainly to: the reduced size of farms, lack of skills in IT and due to the farmer age.

But finding the best economical solutions to put in practice require complex analyses and calculations which are hard to accomplish now days without computers. As a provider of complex data and as a tool to process them, computer applications are ready to become in modern times a truly component of the production system in agriculture, helping the manager to optimise the activity.

Although the usage of this kind of applications is only in the first stages in Romania, the experts have the responsibility to find the best solutions and models in order to help the farm managers from this perspective.

AGRISOFT-PLAN is a computer application created as a part of this study, designed to be used to forecast the agricultural activity from a technical and economic perspective but also to keep a comprehensive record of all farm activities. It covers crop production system and farm animal

breeding (mammal). The necessity of creating AGRISOFT-PLAN is based on analyse of the existing system of planning methods in agriculture which is proved to be difficult to use by farmers and the solution found is based on the consultant and project manager' work experience gained by author.

The software has 3 main functions: saving and organising the introduced data, forecasting and assisting in day to day management of farm activity.

The beneficiaries will be: the consultants in agriculture, farmers, teachers and students of agriculture. Offering the possibility of simulating some hypothesis oh work, the software allow users to learn some essential lessons of management in a short time and with almost no costs, unlike the real situations which are time consuming and costly.

AGRISOFT-PLAN has an original approach expressed by elements like:

The large covered area (unlimited number of exploitations, the crop and livestock breeding systems, the 12 years interval to forecast)

The flexibility offered, consisting in the possibility of every user to particularise the process of production, considering the real situation of his/her farm but keeping the known techniques and strategies used in Romania in the field of planning the agricultural activities.

The easy of use - the majority of users understood how to use the computer application and guessed the result which can be found to the final, without reading the manual. The structure of software is simple and well organised.

The introduced data are organised first of all according to every farm. Than the data may refer to the *current situation* (data used with the purpose of administration the day to day activities) or may regard to the *potential investments*. The software allows users to create more investment projects (forecasts) to predict their economic outcomes.

AGRISOFT-PLAN interacts with users within menus, windows and buttons which allow them to execute commands like saving, modifying and deleting the data. The user interface is intuitive and easy to use. Text, tips and commands are all written in Romanian.

Finishing introducing data the user can obtain complex reports from an economic and technical perspective about his/her activity and forecasts. Some of the reports have standards formats others can be customized. On of the most important type of reports are those comprising profitability ratios regarding current activity or regarding investment projects. It has been

obtained about 200 pages of reports containing data about one farm (current situation and one investment project) in the preliminary tests.

Taking into consideration the complexity and methods of approaching, AGRISOFT-PLAN is a unique tool at the national level, designed to transform the planning process in agriculture from an intellectual exercise to an important method of making decisions on farms.

Considering the studied area and the results of this thesis I think that there are some measures that could solve a big part of the problems which are common to the majority of Romanian exploitations.

- Introducing into the educational curriculum of secondary schools courses like management, marketing and business would be the best step on the long term to improve the economic performance of all activities (including agriculture). Whatever will be the job occupied by a person, they need knowledge and techniques to organise, to plan, to be sensitive to others' demands or market's demands, to work in a team and to react according to the environment's changes. The lack of these abilities is now days noticed in all sectors of Romanian social and economic life, who suffer obvious from being deficient in professional management.
- Another good measure to adopt would be the public support from one TV national channel dedicated to rural life and which to promote models of sustainable development. Statistic data show that 90% of our country surface is rural and the inhabitants which live in rural areas are around 47%. In 2008, 28,8% of population worked in agriculture but if we shall consider also other persons working in activities relating to agriculture (agricultural services, food industry, public agencies in this field) we shall see that almost 40% of the total population (around 9 millions people) has interests and preoccupations connected to agriculture.

In this context is bizarre that having so many televisions (including public sustained channels) doesn't exist a preoccupation for educating and informing people through television, putting forward examples and techniques of producing food and improving the landscape.

- Another way of overcoming the lack of managerial experience and lack of initiative is to create some small investment project models, to be promoted to the national level. The village's butchery, the sheepfold, the rabbit warren, could be designed at a national level according to European framework constrains and be promoted in all regions. Such investments created in some cases with public and private funds could have as result the reduction of imported agricultural products, unblocking the chain of production-supply food.

• Encouraging the extensive type of production for a big part of agricultural land, using animals selected for meat production (cattle, sheep and goats) could have 5 major effects:

1. The first would be to decrease the annual amount to invest per unit of surface as raw materials but also the long term investments (in farm equipment). This solution is necessary due to the real possibilities of the country to invest for the next 20 years.
2. The second would be a changing in the type of outputs, switching from cereals which are sold from a long period to low prices, to the production of beef, sheep and goats' meat, products with a high added value and with demand on the EU market.
3. This change will have as effect decreasing the necessary of work force per unit of land, being in agreement with the decreasing of population in our country and with tendencies in the agriculture field.
4. Using a part of the arable land as natural or cultivated pastures would be possible to beautify the landscape, with an ecologic roll, especially if some trees would be planted on pastures.
5. Replacing annual crops with pastures for breeding livestock will be possible to overpass some risks concerning the lack of precipitations or to low or to high temperatures, which don't allow the crops to develop normal to produce seeds.

Finally I want to mention that the main recommendation is addressed to farm managers and to consultants in agriculture and is a implicit recommendation with a powerful educational role: to use the software AGRISOFT-PLAN, which was created to support them, as a part of this study. I am convinced that using this modern tool, the farm managers will understand better the profile and the particularities of agricultural activity and will be more focused on the idea of economic performance, putting it on first place of their decision making process.

Bibliografie -Bibliography

Cărți și manuale

1. Adochiței M., Adochiței A., *Finanțele întreprinderii în economia de piață*, Ed. Mitrea, P. Neamț, 1993
2. Adrian Dăneț, *Managementul Proiectelor*, Editura Disz Tipo, Brașov, 2001
3. Antoniu N., Neagoe I. , *Finanțele întreprinderilor*, E.D.P., București, 1993
4. Biber, G. Emil, *Procesul investițional în economia de piață*, Lito ASE, București, 1993
5. Bistriceanu Gh., Adochiței M., *Finanțele agenților economici*, E.D.P., București, 1995
6. Bostan Ionel, *Echilibrul și creșterea economică*, Ed. Economica, București, 2000
7. Brezuleanu S, *Management agricol-teorie și practică*, Editura Performantica Iași, 2004
8. Bulgaru, V., *Reforma agrară din 1921*, Edit. de Vest, Timișoara, 2003
9. Burja C., *Eficiența economică a investițiilor*, Ed. Risoprint, Cluj-Napoca, 2005
10. Chiran A., Ciurea I.V., Gîndu Elena, Ignat Gabriela, *Management, marketing și gestiune economică*, Editura Performantica, Iași, 2006
11. Ciurea I. V., Brezuleanu S., Ungureanu G., *Management*, Editura Ion Ionescu de la Brad Iași, 2005
12. Cofăș Elena, *Eficiența sistemelor informatice în analiza rentabilității exploatațiilor agricole*, Editura Ars Academica, 2009
13. Cojocaru C. Constantin – *Analiza economico-financiară a exploatațiilor agricole și silvice*, ediția a II-a, Editura Economică, București, 2000
14. Cojocaru M. *Argumentarea eficienței afacerilor prin analizarea pragului de rentabilitate* –teză de doctorat, Chișinău, 2006
15. Connolly Th., Begg C., Strachan A., *Baze de date - proiectare, implementare, gestionare*, Editura Teora, 2002
16. Cornescu Viorel, Druica Elena, *Întreprindere. Management. Profit*, editura CH Beck, 2005
17. Coteanu Ion, Seche Luiza, Seche Mircea, coordonatori, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, *Dicționarul explicativ al limbii române (DEX)*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998
18. Ding, Yulian & Veeman, Michele M. & Adamowicz, Wiktor L, *BSE and the Dynamics of Beef Consumption: Influences of Habit and Trust*, 2009

19. Florica Badea, *Managementul producției - studii de caz si proiect economic*, Edit. ASE, 2006
20. Madgearu Virgil N., *Evoluția economiei românești, după războiul mondial*
21. Madgearu, V., *Agrarianism, Capitalism, Imperialism – Contribuții la studiul evoluției sociale românești*, Edit. Economistul S.A., București, 1936
22. Miclet G., Sirieux L., Thoyer S., *Agriculture et alimentation en quête de nouvelles légitimités*, Collection économie agricole & agroalimentaire, B.U., Paris IX Dauphine, 1998
23. Militaru Gh., *Sisteme informatice pentru management*, Editura All, 2003
24. Neculai Cristina, *Analiza investițiilor realizate în agricultură, în perioada 1990 – 2003* –teză de doctorat, 2006
25. Negritu Ghenadie, *Organizarea și eficiența economică a utilizării parcului de mașini și tractoare în agricultură, teză de doctorat*, Chisinău, 2007
26. Noel Gilbert, *Les tentatives de Communauté agricole européenne entre 1945 et 1955*, Paris: Economica, 1988
27. O'Brien, J., *Les systemes d'information de gestion*, DeBoeck Université, Montréal, 1995
28. Oprea D., Airinei D., Fotache M., *Sisteme informaționale pentru afaceri*, Editura Polirom, 2002
29. Parpală O., *Aspecte din agricultura României 1920-1939*, București, 1966.
30. Pascariu Gabriela Carmen - *Uniunea Europeană. Politici și piețe agricole*, Editura Economică, București, 1999.
31. Patraș J., Ailincăi C., Săpunaru T., Marian C., Ailincăi Despina, Andrei Elena, Crăcăleanu Maria, Eva Barnaveta, Ioan Ionela, Mihai Tr., ș.a., - *Tehnologii pentru principalele plante de cultură din Podișul Central Moldovenesc*, Tipografia. S.C. Dosoftei SA, Iași, 1998
32. Păun Ion Otiman *Discurs de recepție la Academia Română*, 2008
33. Păun Ion Otiman, *Agricultura României la cumpăna dintre milenii II-III*, 1994
34. Petcu Monica, *Analiză economico-financiară a întreprinderii. Probleme, abordări, metode, aplicații*, Editura Economică, București, 2003
35. Peter Bielik and Daniela Kunova, *The Impact of BSE on Meat Consumption in Slovakia*, Spain, April, 2007
36. Pierre Audoin Consultants, *Analysis and trends by software products*, Market Report – Software, 2008,
37. Popescu I., *Modelarea bazelor de date*, Editura Tehnica, 2001

38. Project Management Institute, *A Guide to the Project Management Body of Knowledge*, Pennsylvania, 2000
39. Simu Alexandru Vasile, *Instrumente de management modern pentru fundamentarea procesului decizional în fermele agricole - teză de doctorat*, 2008
40. Stancu I., *Finanțe*, Editura Economică, București, 1996
41. Tiberiu Coroescu, Mirela-Maria Coroescu, Silvestru Lucian Constantin – *Proiectare de soft in timp real cu aplicatie in imagistica medicala*, Ed. Didactica si Pedagogica, Bucuresti, 2006
42. Turliuc V., *Dimensiunea financiară a întreprinderi*, Ed. Ecoart Sedcom Libris, Iași, 1995
43. Țâștea D., Neacșa O, *Geografia României. Geografie fizică, vol I.*, Editura Academiei R.S.R., București, 1983
44. Vasilescu, I. Românu, C. Cicea - *Investitii*, Ed. Economica, Bucuresti, 2000
45. Vintilă G., *Gestiunea financiară a întreprinderii*, București, 1997
46. Vintilă Mihăilescu, *Geografia fizică a României*, edit. Științifică, București, 1969
47. Zaman Gheorghe, Geamănu Marinela, *Eficiență economică* București, Editura Fundației România de Măine, 2006

Alte lucrări și documente

1. COMISIA EUROPEANĂ, Direcția Generală Agricultură, *CAP Reform Summary*, Brussels, 2003
2. COMISIA EUROPEANĂ, *Health Check of the CAP*, Bruxelles 2003
3. PARLAMENTUL EUROPEAN, Direcția generală de politici interne ale Uniunii, *PAC și criza economică și financiară*, 2009
4. PARLAMENTUL EUROPEAN, Departamentul tematic Politici structurale și de coeziune al Parlamentului European, *Provocarea schimbărilor climatice pentru politicile structurale și de coeziune*, 2008
5. COMISIA EUROPEANĂ Directorate-General for Economic and Financial affairs, *Enlargement, two years after: an economic evaluation*, Bruxelles, 2006, p 37,107
6. GRUPUL INTERGUVERNAMENTAL PRIVIND SCHIMBĂRILE CLIMATICE, *Climate Change 2007, (Schimbările climatice în 2007)- al patrulea raport de evaluare*
7. INS –*Anuarul Statistic al României, Edițiile 2005, 2006, 2007*
8. MAPDR, *Programul National pentru Dezvoltare Rurala 2007-2013*, versiunea finală, martie 2009

9. COMITETUL JUDETEAN PENTRU SITUAȚII DE URGENTĂ GALAȚI, *Memoriu de prezentare județului Galați*, 2003

10. COMISIA EUROPEANĂ, Direcția Generală pentru agricultură și dezvoltare rurală, *Preliminary draft budget (PDB) for 2010*,

11. DIRECȚIA PENTRU AGRICULTURĂ ȘI DEZVOLTARE RURALĂ GALAȚI, *Raport privind starea economică în agricultură pe anul 2008*, publicat pe 05.02.2009

Acte normative

1. *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 108/2001*
2. *Proiect de Hotărâre privind registrul agricol pentru perioada 2010-2014*,
3. *LEGE nr.187 din 23 martie 1945 pentru înfăptuirea reformei agrare, Textul actului publicat în M.Of. nr. 68/23 mar. 1945*
4. *HOTĂRÂRE nr.1.179 din 24 octombrie 2002, privind aprobarea structurii devizului general pentru obiective de investiții și lucrări de intervenții*
5. *Legea nr.320 din 14 iulie 2006*
6. *Regulamentul (CE) 1857/2006 din 15 decembrie 2006*
7. *Regulamentul (CE) nr. 1535/2007 al Comisiei din 20 decembrie 2007*
8. *Regulamentul (CE) nr. 514/2008 al Comisiei din 9 iunie 2008 de stabilire a normelor comune de aplicare a sistemului de licențe de import și export și de certificate de fixare în avans pentru produsele agricole*

Pagini web relevante

1. http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/external/burden/index_en.htm.
2. http://ec.europa.eu/agriculture/index_ro.htm
3. http://ec.europa.eu/budget/budget_detail/next_year_en.htm
4. http://ec.europa.eu/commission_barroso/president/history/mansholt/index_en.htm
5. <http://eur-lex.europa.eu/ro/index.htm>.
6. <http://www.apdrp.ro/>
7. <http://www.apia.org.ro/>
8. http://www.apia.org.ro/dir_iacs/cerere_unica_plata_suprafata_2009.pdf
9. <http://www.farmworks.com/>
10. <http://www.joe.org/joe/1992fall/a4.php> <http://www.maap.ro/>
11. http://www.madr.ro/pages/proiecte_interne/hotarare-privind-registrul-agricol-2010-2014-actualizat-oct2009.pdf